29 лістапада 1994 г.
Аўторак
№ 128(13845)
Кошт у розніцу 40 рублёў
Выдаецца з 1921 года

БЕЛАРУСКАЯ МАЛАДЗЕЖНАЯ ГАЗЕТА

ЧЫРВОНАЯ ЧЗ ЗМЕНА

Малюнак В. ДУБОВІКА.

Кур'ер "ЧЗ"

У Вярхоўным Савеце Рэспублікі Беларусь адбылася сустрэча з прадстаўнікамі дзіцячых парламентарыяў, якія прыбылі ў Мінск з усіх абласцей рэспублікі.

Народныя дэпутаты расказалі юным парламентарыям пра работу вышэйшага органа ўлады. Удзельнікі сустрэчы правялі дыскусію аб адукацыі ў беларускай школе.

Фота Аркадзя НІКАЛАЕВА.

У падтрымку свабоды – маладзёжныя абмены

Амерыканскі савет па супрацоўніцтву ў галіне адукацыі і вывучэння моў (ACCELS) правёў у Мінску прэзентацыю праграмы маладзёжных абменаў на 1995/96 навучальны год, Ладзяцца паездкі ў рамках "Акта ў падтрымку свабоды".

Законапраект пад такой назвай быў прыняты два гады таму Кангрэсам ЗША і дапамагае зараз арганізаваць абмены дэлегацыямі з новымі незалежнымі дзяржавамі былога Саюза. У гэтым навучальным годзе ACCELS праводзіць конкурсы сярод школьнікаў і студэнтаў, пераможцы якіх на працягу наступнага года будуць вучыцца разам з амерыканскімі аднагодкамі. Спецыяльны конкурс прадугледжвае таксама стажыроўку за мяжой і маладых беларускіх навукоўцаў гуманітарных спецыяльнасцей. Лепшых прэтэндэнтаў на конкурсах вызначаць прадстаўнікі спецыяльных грамадскіх аб'яднанняў Злучаных Штатаў, а праграму адукацыйнага абмену поўнасцю прафінансуе ўрад ЗША.

Наталля ВАЛАКІДА.

Хто купіць Беларускі Дом друку?

"Мы вымушаны канстатаваць, што пры цяперашняй эканамічнай сітуацыі ўрад не зможа фінансаваць паліграфію", — сказаў на сустрэчы з журналістамі генеральны дырэктар выдавецтва "Беларускі Дом друку" Барыс Кутавой.

Яшчэ некалькі гадоў назад абсталяванне, якім карысталіся беларускія паліграфісты, давала магчымасць вырабляць прадукцыю высокай якасці, у тым ліку і тую, якая ідзе на экспарт. Парк друкарскага і пераплётна-брашуровачнага абсталявання катастрафічна старэе. Са 165 друкарскіх афсетных машын, якія знаходзяцца ў эксплуатацыі, у 39 прайшоў ужо тэрмін амартызацыі, а ў 33-х ён заканчваецца ў бліжэйшыя паўтара года. І, як вынік, з кожным годам будзе няўхільна зніжацца і ўзровень друкаваных вырабаў (гэта датычыць як кніжнай прадукцыі, так і перыядычнага друку). А гэта азначае, што рынак, які прыносіць прыбытак, у тым ліку і валюту, будзе незваротна для рэспублікі страчаны.

На думку Барыса Кутавога, у перыяд мяркуемай "вялікай прыватызацыі" значная доля акцый можа апынуцца ў руках пабочных інвестараў, для якіх інтарэсы Беларусі не маюць істотнага значэння. Аднак нельга такі гігант развальваць, а захаваць неабходна. Шанц заняць трывалыя пазіцыі, лічыць галоўны паліграфіст рэспублікі, дасць спецыялізаваны інвестыцыйны фонд "Стабільнасць", які аб'яднаў вядучыя прадпрыемствы галіны. "Укладванне сродкаў у паліграфію заўсёды давала станоўчыя вынікі, — падкрэсліў дырэктар выдавецтва, — важна, каб інвестарамі сталі грамадзяне Беларусі".

Каб чулі толькі пра дабро

У сярэдняй школе нумар 13 беларускай сталіцы адбылася ўрачыстая перадача дзесяці слыхавых апаратаў для дзяцей са слабым слыхам.

Падарунак, устаноўлены паліклінікай школы для дзяцей са слабым слыхам у Варшаве, беларускім школьнікам перадаў лаўрэат ордэна Усмешкі, актыўны дзеяч дабрачынных арганізацый, якія дзейнічаюць на карысць дзецям, Генрых Цюк.

БЕЛІНФАРМ.

Зноў апаганілі памяць

Ужо ў каторы раз зганьбілі помнік ахвярам фашызму, што ў вёсцы Цяплухі пад Асіповічамі.

Варвары сарвалі пліту, на якой выбіты прозвішчы загінуўшых.

Іван СЦЯПУРА.

Самая патрэбная прафесія

Вучэбны камбінат у Расонах пачаў рыхтаваць спецыялістаў-печнікоў. Праграма разлічана на 192 гадзіны. Праўда, пакуль не хапае выкладчыкаў, але на камбінаце лічаць, што неўзабаве справа наладзіцца.

Патрэбнасць у спецыялістах гэтай спрадвечнай прафесіі дыктуе сам час. Паліва ў дэфіцыце, на цэнтралізаваныя кацельні надзея малая, вось і ўспомнілі людзі пра печы.

Уладзімір МІХНО.

Згуляем з "зоркамі"?

Напрыканцы мінулага тыдня рэдакцыяй дзіцячых і юнацкіх праграм Беларускай тэлерадыёкампаніі была запісана новая музычна-пацяшальная гульня "Тры-тры-тры, або Згуляем з Зоркаю".

Ужо ў сярэдзіне снежня тэлегледачы змогуць убачыць зорак беларускай эстрады ў самым незвычайным ракурсе.

Валерый Разанаў, саліст студыі "Сябры", Анжэліка Ют, салістка дзяржаўнага канцэртнага аркестра Рэспублікі Беларусь пад кіраўніцтвам Міхаіла Фінберга і група "Палац" па чарзе адказвалі на 13 пытанняў гледачоў, прысутных ў студыі. Але гэта не так проста, бо "зоркі" павінны былі выканаць шэраг складаных умоў. Напрыклад, не смяяцца, не ўсміхацца, "так" і "не" не гаварыць, чырвонае, чорнае і белае не называць, літару "р" не ўспамінаць, адказы не паўтараць і г.д. Моманты конкурсу разбаўляліся музычнымі нумарамі спевакоў і розыгрышам розных прызоў любоўна прадстаўленых фундатарамі праграмы. Імі былі рэкламна-гульнявая газета "Ва-банк", "Аўтарадыё", "Магілан-груп", фірма "Ганна" і прыватнае кафэ "Зара" г.Асіповічы.

Вядзе праграму артыст кіно, артыст студыі "Сябры", былы вядучы ўжо вядомай перадачы "Тэле-бом" Уладзімір Станкевіч. Над праграмай працавалі рэжысёр Віктар Мароз і рэдактар Наталля Шаруба. Аўтары ідэі і сцэнарыя Наталля Кацько і Уладзімір Станкевіч.

На запіс наступнай гульні "Тры-тры-тры альбо Згуляем з Зоркаю" ўжо запрошаны не толькі артысты беларускай эстрады, але і Яўген Кулікоў, Аляксандр Шаганаў, Крысціна.

Святлана КУЛІКОВА.

Курсы валют на 28 лістапада:

	Даляр ЗША		Ням. марка	
	Скупка	Продаж	Скупка	Продаж
"Комплекс"	7942	8200	5083	5284
"Дукат"	7950	8300	5100	5350
"Белбізнес-банк"	8000	8400	5100	5400

АФІЦЫЙНА

Заява

Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь аб эканамічнай палітыцы

Кіраўніцтва краіны з моманту прыходу да ўлады распрацавала і няўхільна выконвае праграму неадкладных мер па выхаду эканомікі з крызісу. За кароткі час лібералізаваны знешні гандаль, цэны на большасць тавараў і паслуг (за выключэннем некалькіх пазіцый — хлеб, малако, камунальныя паслугі), ліквідавана датаванне іх з бюджэту, аднаўлена кіруемасць бюджэтам (пры росце яго даходнай часткі ў першыя дзве дэкады лістапада на 179 працэнтаў у параўнанні з адпаведным перыядам мінулага года расходы бюджэту павялічыліся толькі на 102 працэнты, рэзка скарочана крэдытаванне дэфіцыту бюджэту — пры зацверджанай суме крэдытавання 170 млрд. рублёў выдадзена крэдытаў у размеры 50 млрд. рублёў). Беларускі рубель прызнаны нацыянальнай валютай, стаўка рэфінансавання Нацыянальнага банка набліжана да рыначнай, практычна поўнасцю аплачваюцца бягучыя пастаўкі энерганосьбітаў з Расіі, зніжана запазычанасць заходнім крэдыторам, прыпынена накапленне даўгоў, нармалізуецца фінансавая дысцыпліна прадпрыемстваў праз больш жорсткія крэдытаванне і субсідзіраванне, уведзены жорсткія меры па энергазберажэнню.

Трэба, разам з тым, прызнаць, што ў рэфармаванні эканомікі дапушчана адставанне ў стварэнні рыначнага канкурэнтнага асяроддзя, прыватызацыі і дэманапалізацыі вытворчасці, далейшай лібералізацыі знешняга гандлю, увядзенні механізма банкруцтва.

Лібералізацыя эканомікі павінна суправаджацца адэкватнымі мерамі сацыяльнай абароны насельніцтва. Аднак з-за таго, што ў пачатку лістапада лібералізацыя цэн не была скаардынавана з увядзеннем мер сацыяльнай абароны найменш забяспечаных груп насельніцтва, быў рэзка парушаны баланс паміж ростам цэн і даходамі грамадзян. Прэзідэнту прыйшлося прымаць сілай сваёй улады рашэнні аб некаторым рэгуляванні цэн на асобныя прадукты харчавання і сацыяльнай падтрымцы слаёў грамадства, якія найбольш ад гэтага пацярпелі.

У стратэгічным плане гэта ні ў якім разе не азначае адмаўлення ад прынцыпу свабоднага цэнаўтварэння як рыначнай асновы, на якой у краіне праводзяцца рэформы. Кабінету Міністраў даручана ўкараненне мер сацыяльнай абароны, арыентаванай выключна на найменш забяспечаныя слаі насельніцтва, праз адрасныя выплаты і дапамогі. Гэта дапаможа ужо ў снежні 1994 года вярнуцца да правядзення паслядоўнай палітыкі лібералізацыі цэн у адпаведнасці з раней прынятай праграмай.

Для пераадолення адставання ў асобных накірунках рэфармавання эканомікі мной дадзены адпаведныя даручэнні Кабінету Міністраў, якія забяспечваюць: паскарэнне прыватызацыі і акцыяніравання прадпрыемстваў; рэальную фінансавую падтрымку прадпрымальніцтва і ўвядзенне заяўленчага прынцыпу стварэння прыватных вытворчых прадпрыемстваў; спыненне ўмяшання ў цэнаўтварэнне, за выключэннем цэн на прадукцыю і паслугі натуральных манаполій; змяншэнне долі субсідзіравання кошту камунальных паслуг; навядзенне рэальнай фінансавай дысцыпліны на прадпрыемствах усіх форм уласнасці; стварэнне бюджэтнай сістэмы, якая забяспечвае зніжэнне падатковага прэса на вытворцаў прадукцыі і паслуг, стварэнне ім неабходных стымулаў для развіцця, скарачэнне неэфектыўных затрат з бюджэту; змяншэнне дэфіцыту плацежнага балансу за кошт стымулявання экспарту і скарачэння імпарту, зняцця абмежаванняў у знешнім гандлі; фарміраванне паўнацэннага рынку валют, заахвочванне замежных інвестыцый.

Адзначаныя падыходы ажыццяўлення эканамічнай рэформы ўяўляюць сабой стратэгічныя напрамкі развіцця рэспублікі, якія павінны знайсці сваё далейшае ўвасабленне ў сярэднетэрміновай эканамічнай праграме прэзідэнта і ўрада.

Прэзідэнт і ўрад, робячы неабходныя намаганні па стварэнню ў рамках канстытуцыйных патрабаванняў усяго комплексу прававога і арганізацыйнага забеспячэння праграмы неадкладных мер па выхаду эканомікі з крызісу і абавязацельстваў перад сусветным эканамічным супольніцтвам, выказваюць упэўненасць у падтрымцы сваёй практычнай дзейнасці ўсімі слаямі беларускага народа, палітычнымі партыямі, грамадскімі рухамі. Мы таксама разлічваем на дапамогу сусветнага эканамічнага супольніцтва, яго фінансавых інстытутаў, урадаў развітых краін і замежных прадпрымальніцкіх колаў у дасягненнях пастаўленых мэт.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А.ЛУКАШЭНКА.

ПАДПІСКА -95

Адчуйце сябе культурным чалавекам...

Мне здаецца, няма такога чалавека, які б не лічыў сябе культурным. Згадзіцеся, калі і існуе ў свеце нешта, у чым добра разбіраюцца ўсе без выключэння, то гэта, безумоўна, культура. Менавіта гэтая акалічнасць і дае мне падставы спадзявацца, што "культурныя" матэрыялы "Чырвонкі" не праходзяць міма кожнага з вас.

"Эстэтычная студыя" і "9х12" – рубрыкі, якія, напэўна, вы ўжо ведаеце. У наступным годзе мы паспрабуем расказваць вам пра самыя цікавыя падзеі ў культурным жыцці Беларусі, у рубрыцы знаёмстваў "9х12" вы зможаце сустрэцца з вядомымі (і, спадзяюся, любімымі) артыстамі, спевакамі, паэтамі, кампазітарамі.

Акрамя таго, традыцыйнай стане і новая рубрыка газеты "Кнігарня", якая дапаможа нашым чытачам зарыентавацца ў бясконцым рознакаляровым кніжным свеце. "Сто артыкулаў з гісторыі Беларусі"– рубрыка, у якой ужо сёння прыхільнікаў не менш, чым у часопіса "Плейбой". Якой ёй быць надалей – вырашаць і вам.

Ну і, безумоўна, "культурны адпачынак". Без яго, як вядома, ні абыходзіцца ні адзін культурны чалавек. А таму мы з задавальненнем штотыдзень будзем прапаноўваць вам анонс найбольш цікавых спектакляў, фільмаў, канцэртаў і іншых мерапрыемстваў.

Майя ШЭНДРЫК.
Рэдактар аддзела культуры і гістарычнай спадчыны.

Кошт на паўгоддзе—6000 рублёў.

Ф. СП-1

Міністэрства сувязі і інфарматыкі Рэспублікі Беларусь

АБАНЕМЕНТ на газету **63129** (індэкс выдання)

ЧЫРВОНАЯ ЗМЕНА Колькасць камплектаў

на 199 . год па месяцах

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куды (паштовы індэкс) (адрас)

Каму (прозвішча, ініцыялы)

ПВ | месца | літар

ДАСТАВАЧНАЯ КАРТКА

на газету **63129** (індэкс выдання)

ЧЫРВОНАЯ ЗМЕНА

Кошт	падпіскі	______рублёў.	Колькасць камплектаў	
	пераадрасоўкі	______рублёў.		

на 199 год па месяцах

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куды (паштовы індэкс) (адрас)

Каму (прозвішча, ініцыялы)

ДЗЕВЯТАЕ НЕБА

"Еўраньюс" — "Супер чэннэл" — "TV-5" — "Уорлднэт"

Дзяжурныя па выпуску перакладчыкі Ларыса ДУДАРУК, Людміла КАХАВЕЦ, рэдактар Наталля ВАЛАКІДА.

А студэнты – супраць!

У Нарвегіі праходзіць рэферэндум аб уступленні ў Еўрапейскае супольніцтва.

Свой далейшы лёс вырашаюць 4,5 мільёна нарвежцаў. 47 працэнтаў насельніцтва выказаліся перад рэферэндумам супраць уваходу ў ЕС. Паводле апытанняў, асноўнымі праціўнікамі ўваходжання ў супольніцтва з'яўляюцца работнікі рыбнай гаспадаркі, а таксама студэнты і жанчыны.

Нарада па Босніі

Паводле прызнання міністра замежных спраў ЗША, вайна ў Босніі фактычна выйшла з-пад кантролю.

Усе спробы паўплываць на сітуацыю з боку ЗША і ААН з'яўляюцца безвыніковымі. На наступным тыдні ў Бруселі адбудзецца паўторнае пасяджэнне кантактных груп па вырашэнню баснійскага канфлікту.

Выбух у Баварыі

На адным з заводаў у Баварыі адбыўся выбух, у выніку чаго загінуў адзін рабочы з Аўстрыі, 13 чалавек атрымалі раненні.

Каб патушыць пажар, спатрэбіліся 2 гадзіны. Прычына выбуху пакуль невядомая, паліцыя вядзе следства.

Парламент адкрыты для жанчын

У Боне адбылося пасяджэнне хрысціянска-дэмакратычнай партыі Германіі.

На ім разглядалася пытанне аб ролі жанчын у кіраванні краінай. На думку генеральнага сакратара партыі, трэцюю частку будучага парламента павінны прадстаўляць жанчыны. Гельмут Коль падтрымаў гэту прапанову.

Перадкалядны парад

У Лондане прайшоў вялікі перадкалядны парад.

Яго ўдзельнікамі сталі тысячы англічан. Каля 2 тысяч акцёраў з Каралеўскай акадэміі мастацтваў наладзілі прадстаўленне на адной з цэнтральных вуліц горада.

ПАВЕДАМЛЕННІ, АТРЫМАНЫЯ ПА КАНАЛАХ СПАДАРОЖНІКАВАЙ СУВЯЗІ "ЧЫРВОНАЙ ЗМЕНЫ"

БІЗНЕС-КЛАС

Сустрэча прадпрымальнікаў і прамыслоўцаў

Як стала вядома, 8—9 снежня ў сталіцы рэспублікі сустрэнуцца прамыслоўцы і прадпрымальнікі з Беларусі, Украіны і Расіі. Плануецца абмеркаваць на ёй шэраг пытанняў, звязаных з крызіснай эканамічнай сітуацыяй, што склалася ў трох славянскіх краінах былога СССР. Таксама будуць закрануты і праблемы кантактаў паміж прадпрыемствамі, бо яны ў апошні час сталі менш трывалымі.

"Усход–Захад–Поўнач–Поўдзень"

у гэтым годзе восень багатая на розныя міжнародныя выстаўкі і мерапрыемствы: "Вандроўнік", "Беларускі дом", "Абутак і адзенне". Яшчэ адна — 8-я міжнародная універсальная выстаўка-кірмаш пад назвай "Усход—Захад—Поўнач—Поўдзень" адчыніла з 23 па 25 лістапада дзверы перад мінскімі гледачамі. Яе арганізатар — Цэнтр падтрымкі прадпрымальніцтва "Цэнтр XXI стагоддзе". У гэтым буйным міжнародным мерапрыемстве прымуць удзел больш як сто фірм з Расіі, Літвы, Латвіі, Эстоніі, Польшчы і Беларусі.

Асабліва зацікавіў наведвальнікаў спецыялізаваны раздзел для аўтааматараў.

Канферэнцыя Белстандарта

8-9 снежня Белстандарт сумесна з прадстаўнікамі Арганізацыі Аб'яднаных Нацый праводзіць у сталіцы рэспублікі міжнародную канферэнцыю, прысвечаную пытанням сертыфікацыі. Як мяркуецца, на снежаньскім міжнародным мерапрыемстве з дакладамі выступяць вядомыя спецыялісты з ЗША, Францыі, Фінляндыі, Бельгіі і Беларусі.

Паводле звестак, будзе разгледжаны шэраг пытанняў па тэхнічных бар'ерах у гандлі паміж еўрапейскімі краінамі і ЗША, абмеркаваны тэндэнцыі па правядзенню сертыфікацыі і стандартызацыі тэхнічных сродкаў.

Уладзімір СТАРАСЦЕНКА.

Рачным шляхам да Херсона

Некалькі дзён таму беларускія рачнікі і калійшчыкі атрымалі прыемную навіну з Херсона. Без страт дастаўленыя караванам рудавозаў калійныя ўгнаенні перагружаны на марское судна замежнага заказчыка.

Вядома ж, хваляваліся нашы пастаўшчыкі ўгнаенняў за іх дастаўку на месца — дарога далёкая, непрадказальнае і асенняе надвор'е. Меркавалася нават, што па дарозе назад суднам прыйдзецца спыніцца на зімоўку дзе-небудзь на ўкраінскай тэрыторыі. Але ўсё абышлося добра — рудавозы вярнуліся ўжо ў родныя порты і сталі на зімовы адстой.

Першы вопыт па дастаўцы беларускіх калійных угнаенняў замежным заказчыкам рачным шляхам стаў гарантам прадаўжэння гэтай работы на працягу будучай навігацыі.

Таццяна СМІРНОВА.

МЯСЦОВЫ ЧАС

"Ветразь надзеі" над трэснутай палубай

Успамінаецца лета пяцігадовай даўнасці. Тады ў Смаргоні, згодна са статусам горада абласнога падпарадкавання, узнік, акрамя раённага, гарадскі аддзел народнай адукацыі. У новага загадчыка галава ішла кругам ад усіх гэтых раздзяленняў і новаўтварэнняў. А тут яшчэ, па штатнаму раскладу, трэба было адкрыць і гарадскі Дом піянераў і школьнікаў.

Да гэтага яго функцыі выконваў, як у любым райцэнтры, раённы Дом піянераў, куды, вядома, хадзілі займацца ў гуртках толькі гарадскія школьнікі. Зараз жа, атрымлівалася, усіх іх трэба забраць у гарадскі, у якога няма ні памяшкання, ні кадраў. Забягаючы наперад, скажу, што гэтыя дзве паралелі нейкі час мірна суіснавалі, нават дапамагаючы адзін аднаму, як існуюць у горадзе гарадская і раённая бібліятэкі, два аддзелы культуры...

Гэтую нябачную спрэчку рассудзіла само жыццё. Былы РДПШ, знаходзячыся ў падначаленні раённага аддзела адукацыі, займаецца зараз "сваімі", сельскімі дзецьмі, стаўшы для іх цэнтрам пазашкольнай работы, або сацыяльна-псіхалагічным, а нованароджаны — Смаргонскім гарадскім Домам творчасці юных. Роўна месяц — з дня афіцыйнага ўтварэння і да прадастаўлення памяшкання таму дому — дзеці, як цяперашнія бастуючыя, збіраліся ў свае гурткі па інтарэсах прама на прышкольных гульнявых пляцоўках. Іх настойлівасць, а больш за ўсё дырэктара Надзеі Карасевай, як быццам мела поспех: атрымалі усё ж памяшканне. Хоць на гэты конт у горадзе таксама не было аднадушнай думкі. Справа ў тым, што гэты невялікі будынак у цэнтры горада, пабудаваны ў свой час для арганізацыі вольнага часу дзяцей жылога мікрараёна сілікатчыкаў, выкарыстоўваўся ўсе гады як база дзіцячага патрыятычнага клуба "Пошук", вядомага далёка за межамі нават рэспублікі. Пасля вымушанага перасялення яго ў будынак раённага Дома піянераў (але гэта не адзіная прычына) "Пошук" яўна прыпыніў сваю работу.

А што ж навасёлы? На здзіўленне многім, работа пайшла, ды яшчэ як! Сёння ў Доме творчасці юных працуе 67 гурткоў. Знайшлі прымяненне сваім талентам каля тысячы школьнікаў. На розных конкурсах і выставах школьнікі зарабілі каля трох дзесяткаў абласных і рэспубліканскіх грамат. Дзве аўтарскія праграмы — "Мяккая цацка" (кіраўнік гуртка Н.Малькова) і "Ручное ткацтва" (Т.Касакоўская) — уключаны ў зборнік дзіцячых праграм вобласці. Ужо праз два гады смаргонцы дзяліліся вопытам з кіраўнікамі аналагічных устаноў Мінскай вобласці, зараз рыхтуюцца прыняць удзельнікаў семінара з Віцебскай і Гродзенскай абласцей. Мінулай восенню дырэктар Дома творчасці выступала на рэспубліканскім семінары як дэлегат ад Гродзеншчыны. Вакальна-інструментальны ансамбль быў удзельнікам конкурсу "Маладыя таленты Гродзеншчыны". Пра гурток беларускай глінянай цацкі тэлеперадача "Крок" зрабіла рэкламны мульцік. Гэтыя сувеніры на рэспубліканскай выставе з задавальненнем набывалі нават італьянцы.

Чаму гэта стала магчыма? Надзея Карасёва расказвае, як яны шукаюць таленавітых, цікаўных дзяцей, як запрашаюць іх у гурткі і потым мэтанакіравана працуюць. Кожны месяц з усіх школ горада арганізуюцца экскурсіі ў Дом творчасці. Дзецям паказваюць усё самае цікавае, зробленае іх равеснікамі, каб ужо да пятага класа кожны мог выбраць для сябе справу па душы. Два гады таму пачаўся эксперымент і з шасцігодкамі, выпускнікамі дзіцячых садкоў. У выніку малыя з задавальненнем працуюць з каляровай паперай, футрам, ставяць міні-лялечныя спектаклі. І як вынік — да 80 працэнтаў гэтых дзяцей засталіся вернымі гэтым заняткам.

Пасля поспеху ўдзельнікаў ВІА прыйшло шмат жадаючых навучыцца іграць на музычных інструментах і спяваць — адкрылі яшчэ адзін такі гурток. Да васьмі гурткоў танцавальных дадалі яшчэ два, да таго ж на базе гэтага гуртка стварылі яшчэ і гурток бальнага танца. З-за адсутнасці базы няма майстэрань, дзе можна было б арганізаваць яшчэ штосьці цікавае. Па гэтай жа прычыне няма і тэхнічных гурткоў, але затое з'явіліся спартыўныя. Два гады таму ўзнік гурток юных турыстаў, які трывала займае прызавыя месцы ў вобласці. Другі год займаюцца дзеці "ушу" і боксам — на базе адной са школ. А дзяўчынкі з задавальненнем наведваюць гурткі маладой гаспадыні "Папялушка", мяккай цацкі, вязання, кройкі і шыцця.

— Мы маглі б і чатыры тысячы дзяцей арганізаваць на штосьці карыснае, і пяць тысяч,— гаворыць Надзея Карасёва,— але ўсё ўпіраецца, як у сцяну, у праблему з памяшканнем. І гэта сапраўды так. Што ўяўляе сабой гэты Дом творчасці? Танцавальная зала, адзіны пакой для заняткаў, метадычны кабінет і кабінет дырэктара (без адзінага акна). У танцавальнай зале плошчай 48 кв.м па нормах павінна адначасова займацца 15 чалавек. На справе ж, нават разбіўшы дзяцей на групы, атрымліваецца ў два разы больш. Вось і займаюцца па чарзе. На заняткі ў гурток кройкі і шыцця прыходзяць сёння 28 чалавек, а сталоў тут памясцілася толькі пяць. У маленькім метадычным кабінеце, дзе працуюць восем супрацоўнікаў, паміж сталамі не праціснуцца. А балетмайстар і акампаніятар адпачываюць паміж заняткамі стоячы. Што датычыць кабінета дырэктара, то яго гаспадыня можа працаваць тут толькі да абеду, а потым таксама аддае яго пад гурткі. І ўявіце, як у гэтым пакоі размяшчаюцца (седзячы на падлозе) 32 удзельнікі двух вакальна-інструментальных ансамбляў. А ўсяго тут займаецца аж 16 гурткоў!

Некалькі разоў санстанцыя горада вымушана была забараняць такія заняткі ў гуртках, не дазваляе яна займацца дзецям і ў выхадныя дні. Але што зробіш? І дзе выйсце?

— У нашым горадзе з насельніцтвам у сорак тысяч чалавек — школьнікаў прыкладна дзевяць тысяч,— працягвае Надзея Карасёва.— І ўсім ім пасля школы няма куды падзецца. Спарткомплекс "Юнацтва", узведзены калісьці метадам "народнай будоўлі", перадалі затым заводу аптычнага станкабудавання. Але зараз і завод перажывае не лепшыя часы, і комплекс развальваецца, і басейн закрылі. Раней шмат гурткоў працавала пры школах горада. Зараз жа ім, перапоўненым, не да гэтага. І нічога не будуецца. Для гуртковай работы вымушаны выкарыстоўваць школьныя прыбудовы, вестыбюлі, нават інтэрнаты. Не выратуе становішча і прадастаўленне нам, як абяцаюць (калі гэта атрымаецца), якога-небудзь філіяла. Па-першае, штатаў на два памяшканні ў нас не хопіць, а, па-другое, у аддаленым мікрараёне цяжка сабраць дзяцей з цэнтра горада.

З праблемай гэтай не адзін год стукаецца Надзея Карасёва ва ўсе высокія кабінеты. І хоць у самым цэнтры горада пастаянна знаходзяцца памяшканні пад офісы фірм, для дзяцей такога выдзеліць не могуць. Гэта тым больш крыўдна, што ў суседніх Ашмянах, напрыклад, з насельніцтвам у тры разы меншым, чым у Смаргоні, знайшлі магчымасць аддаць пад Дом творчасці будынак былога райкома партыі, і цяпер там займаюцца 1360 дзяцей (У Смаргоні, напомнім, менш чым тысяча). І ў Ваўкавыску аддалі дзецям двухпавярховы будынак былога партыйнага камітэта, у Мастах наогул змаглі пабудаваць, нават у маленькай Бераставіцы вырашылі гэту праблему.

Карасёвай жа, не адмаўляючы катэгарычна, гавораць: а што прапануеце вы? І яна прапанавала. Нядаўна два заводскія дзіцячыя садкі былі перададзены на баланс гораду. Садкі гэтыя, як вядома, сёння зусім не перапоўнены. Вось і прапанавала Надзея Карасёва адзін са старых садкоў, дзе няма спальняў, перакамплектаваць, а будынак яго і перадаць Дому творчасці. У гарвыканкаме зноў-такі не сталі спрачацца, але спасаліся на аддзел адукацыі: няхай, маўляў, ён усё гэта вырашае. Не паспела туды Карасёва дайсці, як хуценька пачаў "даўкамплектоўвацца" (уговорамі сем'яў дашкольнікаў) адзін з паўпустых садкоў. А ў аддзеле адукацыі ёй прама сказалі: вы што, хочаце, каб мы, закрыўшы той садок, і педагогаў скарацілі? Не той аўтарытэт, маўляў, зарабляеце ў нашай сістэме адукацыі.

— Вядома, я магу і не хадзіць па гэтых кабінетах, па сутнасці, гэта не мая справа. Але праблема сама ж не вырашыцца. Няхай сёння бязладдзе ў краіне, але трэба глядзець у заўтра, трэба своечасова ўбачыць праблему дзіцячага вольнага часу, праблему вуліцы і падвалаў. Гэта ў цэлым. А колькі мы страчваем цікаўных, таленавітых дзяцей! Калі ў нас пачало нешта атрымлівацца, мы распрацавалі цэлую праграму на шмат гадоў наперад. І ўжо сёння, лічу, у горадзе нашым можна адкрыць школу мастацтваў. А аддзел культуры па сваёй, вядома ж, праграме хоча адкрыць эстэтычны цэнтр. Справа не ў назве, а ў няўзгодненасці дзеянняў. Чым, скажам, не цэнтр мастацтваў наш Дом творчасці сёння, калі дапамагчы? Ужо сёння многія гуртко́уцы хацелі б займацца ў некалькіх гуртках адразу, калі б была такая магчымасць — перайсці проста з аднаго кабінета ў другі. Мы можам забяспечыць такі творчы цыкл мастацтваў — ёсць і кадры, і матэрыял, навучальныя дапаможнікі і праграмы. Але няма дзе.

Калі Дом творчасці сфарміраваўся як ядро сяброў і аднадумцаў — дзяцей і дарослых, аб'явілі конкурс на лепшую яго назву. І атрымаўся "Ветразь надзеі", які вабіць у загадкавае заўтра. Але вось сёння атрымалася асечка. Быццам не прынялі ўсур'ёз гэта дзіцячае судна, якое плыве "па волі хваль". А што можа зрабіць адзін, хоць і моцны, ветразь над — у прамым і пераносным сэнсе — трэснутай палубай? Садзіцца фундамент, даюць трэшчыны сцены цяперашняга Дома творчасці юных, знікаюць надзеі на лепшае памяшканне. Хто ж дапаможа гэтаму "Ветразю"?

Генрых МІНІН.

ДАБРАЧЫННАСЦЬ

Звыш ста тысяч дзяцей Беларусі ва ўзросце да трох гадоў атрымаюць экалагічна чыстыя прадукты дзякуючы амерыканскай гуманітарнай акцыі "Надзея-Экспрэс III".

Дзіцячае харчаванне будзе непасрэдна дастаўлена ў 160 дзіцячых бальніц, дамоў дзіцяці і іншыя медыцынскія ўстановы ўсіх рэгіёнаў рэспублікі. Прадукты харчавання атрымаюць дабрачынныя фонды і цэрквы, якія змогуць размеркаваць іх сярод дзяцей-інвалідаў, даставіць у малазабяспечаныя і мнагадзетныя сем'і.

Гэта акцыя ажыццяўляецца дзякуючы Мемарандуму аб разуменні, заключанаму паміж урадам Рэспублікі Беларусь і амерыканскай дабрачыннай арганізацыяй "Сіці Хоўп Інтэрнэшнл".

Вялікую дапамогу ў дастаўцы прадуктаў у нашу рэспубліку аказваюць амерыканскія валанцёры, якія прынялі ўдзел у разгрузцы кантэйнераў з харчаваннем у дзіцячых бальніцах і дамах дзіцяці Мінска.

Фота Уладзіміра ВІТЧАНКІ, БЕЛІНФАРМ.

КУР'ЕР "ЧЗ"

Рынак замест стадыёна

На пляцоўцы недабудаванага стадыёна ў Лідзе адкрыўся рэчавы рынак.

Ён універсальны: тут можна купіць прыгожае адзенне для дзяцей і дарослых, а таксама шыкоўныя або былыя ў карыстанні легкавыя аўтамабілі. Аднак далёка не ўсе гараджане рады новаму "профілю" няхай недабудаванага, але ўсё ж стадыёна. Цяпер аматарам няма дзе займацца бегам. Ды і надзея людзей на тое, што ў горадзе калі-небудзь з'явіцца "свой" стадыён, малая.

Першыя наваселлі

адбыліся ў гарадку Рось (недалёка ад Ваўкавыска), які будуецца на сродкі, выдзеленыя Германіяй для выведзеных адтуль ваеннаслужачых і іх сем'яў.

Навасёлаў павіншавалі прадстаўнікі будаўнічых арганізацый Беларусі і іншых краін — удзельніц ажыццяўлення праекта. Праўда, з-за банкруцтва германскай і фінскай фірм "Арге беноба" і "Хака" тэрмін здачы гарадка прыйшлося адкласці. Ды і цяпер рана гаварыць аб яго поўнай гатоўнасці. У эксплуатацыю здадзены толькі першыя пяць дамоў, ключы ад астатніх жыхары атрымаюць пазней. На падыходзе — дзіцячы садок і сярэдняя школа. А вось для заканчэння будаўніцтва астатніх аб'ектаў — гандлёвага цэнтра, камбіната бытавога абслугоўвання і бальніцы з паліклінікай — прыйдзецца адшукваць дадатковыя сродкі.

БЕЛІНФАРМ.

КУР'ЕР "ЧЗ"

Разлічыліся прастоямі?

У дзве гадзіны дня заканчваецца цяпер рабочы дзень у механічных майстэрнях саўгаса "Ушацкі".

Пераход на скарочаны рабочы дзень у гаспадарках Віцебскай вобласці выкліканы тымі ж прычынамі, што і ў прамысловасці, — імкненнем зэканоміць электраэнергію. Калгасы і саўгасы не заплацілі за яе 4 мільярды рублёў і, як усе энергаспажыўцы, папярэджаны аб магчымым адключэнні ад электрасетак.

Які б ні быў вялікі ўрон, механічныя майстэрні, вядома, адключыць можна, але што будзе з жывёлагадоўчымі комплексамі, напрыклад, саўгаса "Гарадоцкі" — першага прэтэндэнта на адключэнне электраэнергіі? Запазычанасць гаспадаркі перавышае 200 мільёнаў рублёў.

Амаль сенсацыя

Насуперак думцы аб выміранні глыбінкі колькасць вяселляў ва Ушацкім раёне павялічваецца.

Сёлета ўжо зарэгістравана 119 пар, што на 21 больш, чым у мінулым годзе. У хуткім часе гэта працэдура будзе больш урачыстай — мясцовы загс справіў днямі наваселле.

БЕЛІНФАРМ.

ПРАВЕРЦЕ ПРАВІЛЬНАСЦЬ АФАРМЛЕННЯ АБАНЕМЕНТА

На абанеменце павінен быць пастаўлены адбітак касавай машыны.

Пры афармленні падпіскі (пераадрасоўкі) без касавай машыны на абанеменце прастаўляецца адбітак каляндарнага штэмпеля аддзялення сувязі. У гэтым выпадку абанемент выдаецца падпісчыку з квітанцыяй аб аплаце кошту падпіскі (пераадрасоўкі).

Для афармлення падпіскі на газету або часопіс, а таксама для пераадрасавання выдання бланк абанемента з дастачнай карткай запаўняецца падпісчыкам чарнілам, разборліва, без скарачэнняў, адпаведна ўмовам, выкладзеным у каталогах.

Запаўненне месячных клетак пры пераадрасаванні выдання, а таксама клеткі "ПВ-МЕСЦА" робіцца работнікамі прадпрыемстваў сувязі.

ПРЫВАТЫЗАЦЫЯ: ПРАЦЯГ РАЗМОВЫ

У адным з нумароў нашай газеты, а менавіта 4 кастрычніка 1994 года, быў надрукаваны артыкул "Супрацьстаянне па–кобрынску", дзе апавядалася аб тым, што кобрынскія ўлады, баючыся не адстаць ад абласнога цэнтра ў справе раздзяржаўлення гарадскога "сацкультбыту," таксама кінуліся прадаваць дзяржмаёмасць. Але першы ўжо адкрыты аўкцыён высвеціў нямала пытанняў. Пэўная частка іх знята з парадку дня. Але нямала кропак над "і" не расстаўлена. Аб гэтым сведчаць і званкі ў рэдакцыю...

ГІЛЬЯЦІНА?

На імя народнага дэпутата Вярхоўнага Савета, прадстаўніка прэзідэнта па асобых даручэннях Віктара Кучынскага ад Ларысы Кузікавай з Кобрына паступіла заява. Прыводжу некаторыя вытрымкі: "Паважаны, Віктар Францавіч! Прашу Вас разгледзець пытанне аб маім звальненні з пасады загадчыка Кобрынскага гарадскога аддзела па раздзяржаўленню і прыватызацыі ад 30.09.94 г.

У дзень сесіі — 30.09.94 г., за гадзіну да пачатку сесіі Кобрынскага гарадскога Савета, мяне запрасілі на пазачарговы выканкам, не папярэдзіўшы, што павінна было разглядацца пытанне аб маім звальненні. Старшыня гарсавета Гардзіевіч М.П. паставіў мяне перад фактам аб маім звальненні, спасылаючыся на распараджэнне ад 29.07.94 г. № 207-р аб публікацыі інфармацыйнага паведамлення аб

і аўкцыёне ў газеце "Кобрынскі веснік" і на рашэнне гарадскога Савета ад 24.12.94 г. № 150.

На падставе вышэйназваных дакументаў ён палічыў, што мяне можна звольніць...

Але гэта не прычына майго звальнення. Трэба было кагосьці пакараць, паказаць, што меры прыняты, выканкам адрэагаваў на прадстаўленне Кобрынскай міжраённай пракуратуры. Гэтак з людзьмі не абыходзяцца.

Маё звальненне было патрэбна для справаздачы перад сесіяй аб прынятых мерах".

З журналісцкай практыкі мне вядома нямала фактаў, калі з людзьмі абыходзіліся не па закону, калі прыніжалі іх чалавечую годнасць. Таму ніякага здзіўлення не выклікалі ні зварот да дэпутата Віктара Кучынскага калектыву магазіна "Галантарэя", які напалохаўся застацца без працы, ні заява-скарга Ларысы Кузікавай. "Нямала яшчэ цёмных жэрабяў падкіне нам гэта непрадказальнае жыццё, — думаў я, едучы ў цягніку "Мінск—Брэст", — а колькі наламалі і наламаем яшчэ дроў у эканоміцы. І паспрабуй адшукай у кожным канкрэтным выпадку вінаватых!" Словам, прыватызацыя дзяржмаёмасці і звязаныя з ёй адступленні, парушэнні да белага распалілі атмасферу нават у раённых цэнтрах.

Калі-небудзь гісторыя яшчэ прад'явіць нам, беларусам XX стагоддзя, свой рахунак, узважыць на сваіх шалях усё добрае і ліхое, што дадалі мы ў грамадзянскую скарбонку краіны, што атрымалі ў спадчыну наша эканоміка, у рэшце рэшт, нашы дзеці і ўнукі.

Цяпер цяжка нешта казаць аб прыярытэтах, і не толькі ў эканоміцы рэспублікі, але і ў эканоміцы ўсяго славянскага супольніцтва. Зразумела адно — эканоміка разбурана. Як размыты і ўласны лозунг. "Усё ў імя чалавека, усё для чалавека!" Мы завязлі ў нейкай гістарычнай дрыгве і па волі белавежскіх палітыкаў трымаем у ёй самі сябе да гэтага часу. Хто ж павінен нас выцягнуць адтуль — ці адсюль? Каму аддаць перавагу?

Пад час камандзіроўкі ў Кобрын гэтыя пытанні хвалявалі не толькі мяне, але і многіх мясцовых жыхароў, з якімі давялося гутарыць, выслухоўваць іх маналогі.

"Некаторыя нашы кіраўнікі лічаць, — казаў памочнік-сакратар народнага дэпутата Вярхоўнага Савета Віктара Кучынскага Аляксей Сушчук, — што трэба пайсці на тое, каб узяць крэдыты ў капіталістаў і такім чынам паправіць фінансавае становішча. А ці не лепей нам — рабочым, сялянам і кіраўнікам — уключыцца ў барацьбу за захаванне гэтых самых мільярдаў, якія вывозяцца з краіны, прадаюцца за бясцэнак, расцягваюцца сёння зладзеямі і ашуканцамі?! Глядзіш, не гэткай вострай была б і праблема сацыяльнага развіцця. Я ўжо не кажу пра выхаваўчыя мэты гэтай барацьбы. Тут ёсць над чым паразважаць".

Сапраўды, паразважаць ёсць над чым. Стаціўшы былыя карані, якія па-жывому былі адрэзаны белавежскай гільяцінай, людзі цяжка ўрастаюць у новую ці ўжо даўно пакінутую глебу, доўга вагаюцца на дрыгвяністым прамежку прыватызацыі паміж туманнымі берагамі, а на сэрцах натуральная настальгія па страчаных каштоўнасцях, зразумелае непрыманне эканамічных, сацыяльных перамен. Адным словам, гэту новую Беларусь з замежнымі інвестыцыямі, акцыяніраваннем гандлёвых прадпрыемстваў, аб'ектаў народнагаспадарчага прызначэння простыя людзі не спяшаюцца ідэалізаваць. Адсюль і канфлікты, спектаклі з продажам праз аўкцыёны гандлёвых кропак. І гэта цалкам зразумела, бо толькі для чалавека, пазбаўленага разумення гонару, гэткія змены лёгкія.

Кобрын, як адзін з транспартных вузлоў Беларусі, прыцягвае прадпрымальнікаў, інвестараў — беларускіх і заходніх, але і крыху палохае апошніх адсутнасцю дакладнай інфармацыі аб надзейнасці партнёраў. Аб гэтым і апавядалася ўжо ў артыкуле П.Сіманава. Сутнасць жа канфліктнай сітуацыі была ў тым, што грамадзянін Германіі, жыхар горада Герцэнберг Белер Хорст Хельмут рашыў выкупіць ва ўласнасць недабудаваны павільён у гарадскім парку імя А.В.Суворава. А калі дакладней, яго прадстаўнік Уколаў выйграў аўкцыён, які адбыўся 29 ліпеня г.г., і Хорст наважыўся ўжо ўнесці за куплю паўмільярда беларускіх "зайчыкаў". Але раптам узніклі спрэчныя пытанні — і справа з разлікамі зацягнулася. Ключавы матыў, які выклікаў абурэнне ў мясцовай грамадскасці, некаторых дэпутатаў у тым, што прыватызатары нібыта пайшлі на здзелку з сумленнем — прадалі недабудаваны аб'ект плошчай у 530 квадратных метраў у гістарычным месцы не тутэйшаму бізнесмену (гэткага багацея наўрад ці адшукаеш у Кобрыне), а замежнаму капіталісту.

Што ж, маральны аспект тут сапраўды прысутнічае. Дай волю "прыватызатарам", дык яны б, відаць, і ваенна-гістарычны музей імя А.В.Суворава прадалі б. Словам, паняцці некаторых кіраўнікоў горада змянілі маштабы, перайшлі межы прыстойнасці, межы дабра і зла. Канечне, людзям уласціва памыляцца (іншы раз нават трагічна!), сумнявацца, шукаць, прыходзіць да нейкай новай веры. І толькі чалавек гонару праходзіць гэты шлях па унутранаму прымусу, звычайна з пакутамі, надрывам, калі гэта тычыцца таго, чаму пакланяўся. Для Аляксея Сушчука парк, як і кожнае дрэўца ў ім, — гэта гонар, гэта боль. Пад час сустрэчы ён шмат чаго расказаў аб падзеях гістарычнай мінуўшчыны, якія прама і ўскосна былі звязаны з паркам імя А.В.Суворава. І не толькі для яго, Аляксея Сушчука, але і для многіх дэпутатаў гарсавета, жыхароў горада парк, аб'екты, якія знаходзяцца на яго тэрыторыі, нешта большае, чым проста месца адпачынку. І, канешне, тут трэба быць надзвычай далікатным. Ды і няма падстаў радавацца таму, што Хорст выкупіў няхай нават недабудаваны аб'ект. Уклаў мільярды. Што,

ЁСЦЬ ПЫТАННЕ!

Рэкламныя хітрыкі турыстычных фірмаў

"На што неабходна звяртаць увагу, калі набываеш тур за мяжу?

Ул.МАЙСЕЕНКА,Бараўляны".

Зараз, калі ёсць грошы, можна вельмі лёгка паехаць у адпачынак за мяжу. Але неабходна быць уважлівым, бо салодкія абяцанні некаторых турфірм "высакакласна абслужыць"— толькі рэкламныя хітрыкі.

Калі вы вырашылі набыць тур за мяжу, то звяртайце ўвагу на наступнае:

1. На назву турфірмы, яе юрыдычны адрас і месцазнаходжанне (на жаль, ёсць турфірмы, якія не маюць ні таго, ні другога, называючы толькі адрас натарыяльнай канторы, якая афарміла дакументы).

2. Патрабуйце "падрабязнасцей" — канкрэтнай расшыфроўкі рэкламнай інфармацыі аб паездцы. Не саромейцеся пытацца. Напрыклад, кароткага ўпамінання аб хуткім афармленні турвіз і замежных пашпартоў (што ўжо само па сабе больш чым сумніцельна), білетаў, аб размяшчэнні ў нейкім "зоркавым" гатэлі, аб рэгулярным харчаванні і "добрых" экскурсіях яўна недастаткова. Персанал турфірмы абавязаны прадаставіць турысту неабходную і сапраўдную інфармацыю аб паездцы, якая б забяспечвала магчымасць кампетэнтнага выбару.

3. Адносіны паміж турфірмай і кліентам павінны быць замацаваны пісьмовым дагаворам (ваўчарам). Пажадана, каб у ім была агаворана адказнасць двух бакоў за парушэнне тэрмінаў дагавора.

4. Паколькі турпаездка за мяжу, як правіла, плануецца за некалькі месяцаў, то з выбарам канкрэтнай турфірмы спяшацца не трэба. Хаця б па тэлефоне можна абзваніць дзесятак турфірм і спыніцца на 2—3 для больш дэталёвага параўнання.

5. Асаблівы момант для найбольш даверлівых! Нельга верыць аб'явам аб тэрміновым афармленні турфірмай замежных пашпартоў і "атрыманні без субяседавання віз". У такія краіны, як ЗША, Канада і Германія, візы выдаюць толькі пасля асабістага субяседавання. Ужо дастаткова выпадкаў, калі з такімі "ліпавымі" пашпартамі і візамі турыстаў не прапускалі цераз мяжу — і нашу, і чужую. У прынцыпе, заявы пацярпеўшага кліента дастаткова, каб гэтыя фірмы пазбавіліся ліцэнзій, якія маюць права займацца міжнароднай турыстычнай дзейнасцю.

Шызафрэнія і зброя

"Ці праўда, што зараз любы псіхічна ненармальны чалавек можа легальна набыць зброю, забіць каго-небудзь, і нічога яму за гэта не будзе?

К.САМОЙЛАЎ, г.Мінск."

Як растлумачылі ў Міністэрстве ўнутраных спраў, сітуацыя не такая ўжо і трагічная. Гэта звязана з увядзеннем у дзеянне двух законаў — аб зброі і псіхіятрычнай дапамозе. Першы з іх патрабуе пры атрыманні дазволу на набыццё агнястрэльнай зброі прад'явіць даведку ад псіхіятра аб тым, што чалавек не пакутуе псіхічнымі расстройствамі. Закон жа аб псіхалагічнай дапамозе не прымушае хворых станавіцца на ўлік у вызначанага ўрача. Аднак пры звяртанні па даведку ў абавязковым парадку праводзіцца псіхіятрычнае абследаванне жадаючага набыць зброю.

Свечка "за спачын"

"Адзін нядобры чалавек часта пагражае, што пойдзе ў царкву і паставіць мне "за спачын" свечку. Ці патрэбна асцерагацца? А раптам ён і сапраўды так зробіць?

С.П.,Мінская вобл."

Гэтыя вядомыя прымхі былі асабліва распаўсюджаны ў 60-я гады,— адказалі нам у Мінскім Епархіяльным упраўленні. —Да сапраўднай веры, царкоўных канонаў яно ніякіх адносін не мае. А вось баяцца не трэба — за гэтым нічога не стаіць. Апасацца трэба таму, хто пагражае ці, тым больш, так робіць. Бо гэтаму чалавеку трэба ўвайсці ў храм і прадстаць перад Богам. З хрысціянскага пункту гледжання жадаць забіць — тое ж самае, што забіць, узяць на сябе страшны грэх. Так што нашкодзіць такім чынам можна толькі самому сабе, а не таму, супраць каго гэта дзеянне накіравана.

Ягор ГАЙДАР

2. ДВУХГАЛОВЫ АРОЛ І ЗАЛАТОЕ ЦЯЛЯ

(Працяг. Пачатак у №№ 126, 127).

Неяк вельмі хутка "всадник бронзовый, летящий" ператвараецца ў мануменатальнага гараднічага, а лозунг "Дзяржава перш за ўсё" трансфармуецца ў думку "дзяржава — гэта я". Так, сёння настаў час не дзяржаўных ідэалаў, а інтарэсаў. Толькі інтарэсаў не дзяржавы, а вечна галодных "дзяржаўнікаў".

Дзяржава — як прыватная ўласнасць бюракратыі. Гэта марксава формула заўсёды і ўсюды дастаткова дакладна апісвала сітуацыю. Але сёння ў нашай краіне, у эпоху першапачатковага накаплення, калі з вялікай цяжкасцю ўдалося павярнуць стрэлку на некалькі градусаў ад наменклатурнай да дэмакратычна-рыначнай прыватызацыі, — сёння ідэалы нашых "дзяржаўнікаў" надта празрыстыя. Не, не сацыялізм, не імперыя, не ваенная магутнасць іх хвалююць — гэта ўсё словы. А на справе ім патрэбна ўмацаванне такой празаічнай рэчы, як бюракратычны рынак, захаванне лжэдзяржаўнай эканомікі, дзе іх фактычна прыватныя капіталы дзейнічаюць пад выглядам і на правах дзяржаўных.

Ад таго, што ўжо захоплена ў ходзе наменклатурнай прыватызацыі, ніхто, вядома, адмаўляцца не мае намеру. Сістэма манапольнай дзяржуласнасці парушана, і зусім не ў інтарэсах бюракратыі яе аднаўляць. Не нацыяналізаваць жа "назад" тое, што нарэшце стала "сваім", не вывальваць жа зноў у агульную кучу, што паспелі распіхаць па кішэнях.

Але не існуе і сістэмы дастаткова развітой прыватнай уласнасці, і зусім не ў інтарэсах сённяшняй расійскай бюракратыі дапамагаць станаўленню паўнацэннай сістэмы прыватнай уласнасці, аддзеленай ад дзяржавы.

Вось Сцыла і Харыбда, паміж якімі пад высокімі сцягамі і пад гром усіх аркестраў цягнуць бранянасец найноўшай расійскай дзяржаўнасці, рызыкуючы пасадзіць яго на мель. Мэта бюракратыі: захаваць і законсерваваць цяперашнюю "паўразбураную" сістэму адносін уласнасці ў Расіі. Няпэўнасць гэтых адносін дапамагае наменклатуры не несці адказнасці за "нічыю" ўласнасць і распараджацца ёю, карыстацца даходамі з яе, як са сваёй. Вось гэта і ёсць сапраўдны паразітычны імперыялізм для вышэйшага бюракратычнага саслоўя. Дзеля абароны, умацавання, увекавечання гэтай сітуацыі ім і патрэбна "моцная дзяржава", якая ўкладваецца ў вечную расійскую формулу: "дзяржава тлусцее — народ худзее".

У 1989—1991 гадах тая ж бюракратычная алігархія была супраць узмацнення дзяржавы, яны былі "амаль дэмакратамі". Чаму? Таму, што патрэбна было тады аслабіць скрэпы, каб мець магчымасць спакойна "прыватызаваць" сваю ўладу, дадаць да яе ўласнасць. Сёння, калі гэты цыкл завершаны, трэба ўтрымаць захопленае — сёння зноў спатрэбілася моцная дзяржава, дзяржаўнасць зноў у цане. Такія інтарэсы вызначаюць і рэальныя ідэалы найноўшай дзяржаўнасці. Зараз плацяць і заказваюць музыку бюракраты асаблівага кшталту — вельмі цынічныя і драпежныя. Справа зусім не ў асабістых асаблівасцях. Справа ў аб'ектыўнай сацыяльнай сітуацыі.

Карупцыя — стары, можна сказаць, вечны біч Расіі. Яшчэ Гогаль пісаў:"Несумленная справа браць хабар зрабілася неабходнасцю і патрэбнасцю нават для такіх людзей, якія і не народжаны быць несумленнымі..." Аднак зараз сітуацыя якасна змянілася ў параўнанні з часамі Гогаля: карупцыя зраслася з мафіяй. Саюз мафіі і карупцыі пры самым станаўленні капіталізму можа даць такі жудасны гібрыд, аналагаў якому ў рускай гісторыі, напэўна, не было. Не забудзем, што чыноўнік заўсёды патэнцыяльна больш крымінагенны, чым бізнесмен. Бізнесмен можа абагачацца сумленна: толькі б не перашкаджалі. Чыноўнік можа абагачацца толькі несумленна. А каркас бюракратычнай (у тым ліку карнай) сістэмы лёгка можа стаць каркасам сістэмы мафіёзнай — усё пытанне толькі ў мэтах дзейнасці.

Відавочна, якую дзяржаву можна пабудаваць, кіруючыся гэтым ідэалам. Грамадства становіцца "калоніяй" дзяржавы, а сама грозная дзяржава пры такім рэжыме становіцца "калоніяй" мафіі, айчыннай і міжнароднай, якая лёгка пранікае ва ўсе сферы апарату. Расія аказваецца "калоніяй", сыравінным прыдаткам перадавых дэмакратычных краін, пабудаваных па прынцыпу адкрытага грамадства, "калоніяй" асобных фірм гэтых краін.

Думаю, што многія з ліку сучасных бюракратаў дастаткова цынічныя, добра разумеюць, якую "моцную дзяржаву" яны зусім свядома маюць намер будаваць. Няма надзеі на хуткае адраджэнне ваеннай імперыі, няма і сапраўднага жадання яе адраджаць. На самай справе імперскія ідэалы дэвальваваны ў свядомасці "дзяржаўнікаў" не менш, чым у свядомасці дэмакратаў. Розніца ў тым, што калі ў дэмакратаў на змену гэтым ідэалам прыйшлі іншыя агульныя палітычныя ідэі, то ў большасці расійскіх імперыялістаў агульных палітычных ідэй проста няма. Двухгаловы арол выкарыстоўваецца як шырма, за якой схавана залатое цяля — сапраўдны ідэал гэтых "імперскіх дзялкоў". Тут ужо "тлусцець" будзе не дзяржава, а толькі лжэдзяржаўнікі, жрацы дзяржавы. Тлусцець "ад імя", "у імя" і за кошт дзяржавы.

Сацыяльная дзяржава або свабодны капіталізм... Тэма для акадэмічнай спрэчкі! Ні фон Хаек, ні лорд Кейнс не стваралі свае тэорыі ў адносінах да наменклатурна-"азіяцкай", што знаходзіцца пад магутным крымінальным уздзеяннем дзяржавы. Памяняем сістэму, пабудуем хаця б асновы "заходняга" грамадства — вось тады і стануць актуальныя гэтыя праблемы.

Крушэнне бюракратычнай імперыі пад уздзеяннем раз'ядаючай карозіі маёмасных інтарэсаў бюракратычнай алігархіі, прыватызацыя ўлады — заканамерны фінал любой "усходняй" імперыі. Ён азначае канец пэўнага вітка, цыкла ў яе развіцці. Трэба зрабіць усё, каб бальшавіцкі цыкл стаў сапраўды апошнім у гісторыі Расійскай імперыі. Расія сёння мае унікальны шанц змяніць сваю сацыяльную, эканамічную, у канчатковым выніку гістарычную арыентацыю, стаць рэспублікай "заходняга" тыпу.

У гэтым стагоддзі рускае грамадства апісала вялізнае і трагічнае кола, "чырвонае кола".

"Амаль нармальная рыначная эканоміка (з пачатку стагоддзя да 1914 г.)— мілітарызаваная дзяржаўна-капіталістычная эканоміка, з рынкам і дамінуючай прыватнай уласнасцю (1914—1917 гг.)— ваенны камунізм (1918—1920 гг.) — дзяржаўна-манапалістычная эканоміка (імперыялізм) з элементамі рынку і прыватнай уласнасці (1921—1929 гг.)— таталітарная эканоміка, якая ліквідавала рынак і прыватную ўласнасць (1929—1953 гг.).

Так адбылося ўзыходжанне на Пік камунізму. Затым пачалася другая палова стагоддзя. Спуск з гэтых страшных вяршынь. Дарога была амаль сіметрычнай: дзяржаўна-манапалістычная эканоміка (імперыялізм) з элементамі паўскрытага рынку і ценявой прыватнай уласнасці (1953—1985)— дзяржаўна-капіталістычная эканоміка, спачатку ў форме "лжэдзяржаўнай", з паступовым пераходам да адкрытай прыватнай уласнасці і легітымізацыі бюракратычнага рынку (1985—1991 гг.). З 1992 года пачаўся пераход да "нармальнага" рынку, легітымнай прыватнай уласнасці.

Але ў цэнтры гэтага кола заўсёды быў вялізны магніт бюракратычнай дзяржавы. Менавіта яна вызначала траекторыю Расійскай імперыі. Дзяржава страшна сказіла гэту гісторыю. Вопыт паказаў: дзяржава — самаедская. Разбурае грамадства, падмінаючы яго пад сябе. Разбураецца ў выніку і сама дзяржава.

Ці ўдасца нам нарэшце сысці з гэтай тупіковай арбіты? Рашэнне гэтага пытання залежыць ад таго, што будзе з дзяржавай расійскай.

Напярэдадні падпісання пагаднення аб грамадскай згодзе Б.Ельцын запрасіў да сябе кіраўнікоў парламенцкіх фракцый для высвятлення пазіцыі. Чакаючы прэзідэнта, лідэр камуністаў Г. Зюганаў жартаваў з сядзеўшым побач з ім У.Жырыноўскім. Спрачаліся, хто з іх каго паспее пасадзіць першым пасля таго, як яны разам перасадзяць дэмакратаў.

Пакуль гаварылі аб практычных прынцыпах грамадскай згоды, я падумаў, што ў незалежнасці ад таго, як мудрагелістая расійская гісторыя распарадзіцца з гэтым цікавым пытаннем, лёс сацыялізму ў Расіі ўсё ж вырашаны, яго падзенне канчатковае. Як сказаў Салжаніцын, "гадзіннік камунізму свае адбіў". Завесці яго зноў зараз немагчыма.

На першы погляд, такая катэгарычнасць можа выклікаць непаразуменне. Агульнавядома, рэформы, якія пачаліся пасля крушэння сацыялізму ва Усходняй Еўропе, потым у дзяржавах, якія сфарміраваліся на базе былога СССР, усюды аказаліся нялёгкімі, палітычна і сацыяльна канфліктнымі. Нават там, дзе рух наперад быў найбольш энергічным, паспяховым, на змену старым праблемам хутка прыходзяць новыя.

У нашай краіне зніклі чэргі, дэфіцыт, карткі. Фарміруецца адкрытая эканоміка, павялічваецца экспарт, раслі да падзей верасня—кастрычніка 1994 года даляравая зарплата, спажыванне тавараў доўгага карыстання. І ў той жа час поўнасцю абясцэніліся папяровыя, нічым не забяспечаныя зберажэнні позняга сацыялізму, скараціліся аб'ёмы вытворчасці, павялічыліся праблемы занятасці, эканоміку падкошваюць фінансавыя крызісы, якія для людзей азначаюць рост цэн і даюць адчуванне вечнай няўпэўненасці ў заўтрашнім дні.

Усё гэта адкрывае нядрэнныя палітычныя перспектывы апанентам распачатых рэформ. Тое, што на першых пасля старту эканамічных пераўтварэнняў выбарах поспех садзейнічаў праціўнікам рэформ, ужо мала каго здзіўляе. Нарэшце будзіравалася пытанне і аб магчымасці запрашэння камуністаў ва ўрад. І ўсё ж магчымасці паўнацэннага сацыялістычнага рэваншу, падобна, можна скінуць з рахунку. Думаю, у гэтым пытанні можна паверыць такому аўтарытэту, як той жа Г.Зюганаў. У кнізе "Дзяржава" ён піша:"Усе сістэмы дзяржаўнай эканомікі падарваны да такой ступені, што вярнуцца да "казарменнага" сацыялізму немагчыма, нават калі вельмі захацець усім блокам, разам узятым.

На першы погляд, тут нейкае непаразуменне. Бо нават школьніку вядома, што якраз падрыў усіх сістэм эканомікі дзяржавы і праклаў у 1917—1918 гадах дарогу таму самаму казарменнаму сацыялізму. Але не, і праз дзве старонкі чытаем:"Мы зыходзім з рэальнасці і не хочам падганяць гісторыю. Нават калі б мы сёння атрымалі палітычную ўладу, мы не ставілі б мэтай "загнаць" грамадства ў сацыялізм".

Думаю, тут Зюганаў не хітруе. Праўда, што развал эканомікі дае апазіцыі шанц, і многія выбаршчыкі, паспеўшы забыць, што развал гэты пачаўся вельмі даўно, што "жалуды крызісу" выраслі якраз на дубе камуністычнай дзяржавы, абвінавачваюць ва ўсім дэмакратаў.

(Працяг будзе).

Яшчэ адным доўгабудам стала менш у Баранавічах. Расчыніў перад дзецьмі свае дзверы Дом школьніка. Размясціўся ён у будынку былога гаркама. Мноства пакояў, залаў, вестыбюляў аддадзена ў распараджэнне дзятвы. З дапамогай вопытных педагогаў і майстроў 3600 школьнікаў горада будуць займацца любімымі відамі спорту і мастацтва, пазнаваць асновы эстэтыкі, мастацкай і тэхнічнай творчасці.

Фота Эдуарда КАБЯКА, БЕЛІНФАРМ.

скажыце, калі ласка, з тых грошай? Пры будучай гіперінфляцыі яны раптоўна становяцца пылам. Хай бы паспрабаваў, Мікалай Гардзіевіч, мэр горада, паехаць і выкупіць за гэткія ж грошы ў той жа Германіі цагліну ад Брандэнбургскіх варот... Наўрад ці прадалі б. Там кожная цагліна — памяць. Словам, плакаць трэба, што ўвесь горад са шматлікімі прадпрыемствамі не змог за чатыры ці пяць гадоў давесці да ладу павільён.

А між тым, у свой час, здаецца, была дамоўленасць завяршыць аб'ект. У прыватнасці, начальнік МПМК-11 Павел Звягінцаў меркаваў нават правесці конкурс "Лепшы па прафесіі" з тым разлікам, каб прыемнае спалучыць з карысным. Праявілі гатоўнасць дапамагчы завяршыць аб'ект калектывы "Райаграпрамтэхнікі", іншых прадпрыемстваў. Аднак добрай задумцы не наканавана было ажыццявіцца.

І вось аб'ект прададзены. Уладальнік яго — Хорст Хельмут. Канешне, ён дабудуе арачны павільён, зробіць усё належнае, каб прыносіў дывідэнды, нёс сваю ідэалогію, сваю мараль у гэты ціхі куточак Брэстчыны.

Зрэшты, мяне заўсёды насцярожвала і насцярожвае прыватызацыйна-рэвалюцыйная паспешлівасць — улады дзейнічаюць гэтак, нібыта вакол іх вакуум. Быццам няма гараджан, працоўных калектываў, якія маюць уласны пункт гледжання. Пакуль жа выразна бачыцца толькі адно: распрадаць, хутчэй распрадаць. А там хоць трава не расці. А жыццё, яно ж, зрэшты, суцэльны кампраміс інтарэсаў. І пра гэта варта памятаць.

Адным словам, рэальнасць падзей прымушае азірнуцца на рэальнасць жыцця. Усялякая змена — часцей да горшага. Мяне, у прыватнасці, абурае той факт, што ў рэспубліцы ў першую чаргу прыватызуюцца гандлёвыя кропкі, якія робяць жывыя грошы не для народа, а для тых жа багацеяў. А чаму б было не прапанаваць таму ж Хорсту Хельмуту ўкласці маркі ў вытворчасць тавараў шырокага ўжытку, у заняпалыя прадпрыемствы мясцовай прамысловасці? Гандляваць (а менавіта ў гэтых мэтах купіў павільён Хорст), спекуляваць навучыліся не горш і нашы нувурышы. Толькі хто будзе вырабляць тавар? Мне асабіста гэта эканамічная палітыка не зразумелая. Мы, здаецца, прызвычаіліся да сітуацыі: жыць без усялякай перспектывы. І не таму, што гэта добра. Проста не ведаем, што нас чакае наперадзе, у рэшце рэшт, заўтра. Прыцярпеліся, у прыватнасці, да ўстойлівага спаду эканамічных паказчыкаў, зарплаты ў дзесяць і менш даляраў у месяц. Страчваем фактычна ўсё: дасягнуты ўзровень вытворчасці, культуры, маралі ў грамадстве. І малюем на ўсю Іванаўскую рай заходняга ўзору, адчыняем вароты замежным інвестарам, прытым на самыя прыбытковыя для іх астравы.

Якая наіўнасць! Колькі ўжо апошнім часам ёю нас вучылі! І клятвенныя абяцанні ўсіх зрабіць "шчаслівымі" ўласнікамі выклікаюць абурэнне. У тым жа Кобрыне ўласнікамі становяцца багацеі.

Словам, жыць у нашы дні нялёгка, простым людзям — асабліва. Аднак перадача дзяржаўнай уласнасці ў рукі прыватнікаў будзе прадаўжацца і далей. Пра гэта сведчаць выступленні прэзідэнта і яго каманды, урадавая "Заява аб асноўных напрамках эканамічнай палітыкі на 1994 год", у якой прама сказана, што "ўрад наважаны ўхіліць усе перашкоды на шляху хутчэйшай прыватызацыі сферы абслугоўвання і рознічнага гандлю з тым, каб да канца бягучага года прыватызаваць не менш як 50 працэнтаў прадпрыемстваў гэтай сферы эканомікі".

Канешне, правінцыя адстае ва ўсіх адносінах, у тым ліку і ў прыватызацыі, ад абласных цэнтраў, што яна больш балюча рэагуе на маральныя, палітычныя, эканамічныя праблемы, што ў свядомасці правінцыялаў яшчэ жыве дух застойнага часу, марудна ідуць іншыя працэсы. Мабыць, па гэтай прычыне нямала коп'яў было зламана вакол магазіна № 1 кобрынскай гандлёва-вытворчай фірмы "Надзея" (зараз гандлёвая кропка падпарадкавана фірме "Гермес").

Стос дакументаў і іх дублікатаў мае шмат дэталяў і паваротаў, скрыжаванняў канфліктнай справы, каб змясціць усё ў адной газетнай публікацыі. Да таго ж, афіцыйныя дакументы могуць хіба толькі намякнуць на ініцыятывы і дзеянні, што папярэднічалі ім, без якіх ніяк не абысціся, калі б гутарка вялася пра больш маштабнае прадпрыемства. А тут невялікі магазін "Галантарэя", што размясціўся на людным месцы амаль у цэнтры горада, ды дванаццаць працуючых гандлярак. Аднак, як высветлілася, і ад маленькага каменя, кінутага ў той жа Мухавец, могуць доўга разыходзіцца на паверхні кругі. Вось і тут, нямала крыку было паднята, калі вытворча-гандлёвая фірма "Надзея", у структуру якой уваходзіць шэраг магазінаў, пажадала прыватызавацца, стварыць акцыянернае таварыства адкрытага тыпу. Але так здарылася, што не былі захаваны да канца фармальнасці. У прыватнасці, орган прыватызацыі — выканкам Кобрынскага гарсавета — абавязаны быў паведаміць пісьмова калектыву магазіна аб сваім рашэнні выставіць маёмасць гандлёвай кропкі на продаж праз аўкцыён, а не праз акцыяніраванне, як жадаў таго калектыў. Вось таму на імя народнага дэпутата Віктара Кучынскага і паступіла скарга, а скарга, як вядома, боль і абарона ад болю. У ёй былі выкладзены доказы, сумненні адносна лёсу калектыву. Карацей кажучы, у работнікаў магазіна (а многія з іх — Валянціна Буснюк, Алена Жэдзік, Ніна Канончык, ужо ў гандлі адпрацавалі па дваццаць-дваццаць пяць гадоў) узнікла боязь страціць свае працоўныя месцы. Хоць апошнія і ведалі, што прадугледжана такая мера, як захаванне на працягу некалькіх гадоў профілю прадпрыемства і колькасці працуючых па штатнаму раскладу.

Аднак, вобразна кажучы, паперы паперамі, умовы ўмовамі, а ў канкрэтным выпадку гутарка ішла не пра касметыку, а пра такую сур'ёзную справу, як уласнасць. Ды і пра дзялкоў некаторых чулі, для якіх правілы і ўмовы — фількава грамата і не болей. А таму кідацца ў вір прыватызацыі людзі не вельмі спяшаліся. Узніклі пад час разгляду скаргі пэўныя пытанні і ў народнага дэпутата Вярхоўнага Савета Віктара Кучынскага, які тут жа адклікнуўся на просьбу калектыву.

Якім стараннем выпраўляюцца допушчаныя ў ходзе прыватызацыі пралікі і ці стануць яны ўрокам — іншая размова. Але факт застаецца фактам: пытанні прыватызацыі павінны рашацца не закулісна, пры закрытых, вобразна кажучы, дзвярах кабінетаў выканкама гарсавета, а даводзіцца да ведама калектываў, якія выступаюць ініцыятарамі прыватызацыі. На гэта крыху пазней была звернута ўвага і пракуратуры, дзе ў прадстаўленні, у прыватнасці, падкрэслена, што гарвыканкам, яго аддзел прыватызацыі парушаюць законы.

Сёння ў калектыве магазіна № 1 "Галантарэя" фірмы "Гермес" — зацішша. Загадчыца Людміла Закудоўская цяпер ужо без хвалявання казала:

"Ведала б, што выйграе не толькі калектыў, але і жыхары горада, бо тавар у нас больш танны, чым у дзяржаўным гандлі, ніколі б не пісала той скаргі. Арандатары гандлёвай кропкі генеральны дырэктар Сяргей Краўчук і дырэктар Аляксандр Пацюк зацікаўлены ў нармальнай дзейнасці магазіна, ветлівым абслугоўванні пакупнікоў, захаванні асноўнага асартыменту тавараў. Праўда, унесены нязначныя змяненні. Раней у адной з секцый прадавалася тэкстыльная і металічная галантарэя, а сёння абутак, трыкатаж дзіцячы і дарослы, наручныя гадзіннікі. Аплацілі нам і за два месяцы вымушанага беспрацоўя, цікавіліся жыллёвымі ўмовамі працаўнікоў. Словам, няма чаго грашыць".

А ўсё ж грашаць. Прыватызацыйная гільяціна ў Кобрыне, і не толькі ў ім, па-ранейшаму ў дзеянні: кроіць дзяржаўную сістэму гандлю на кавалкі. Неабходна да канца года прыватызаваць нямала аб'ектаў. Аднак нядаўна тут без усялякіх важкіх для таго аргументаў, загадкава звольнена галоўны прыватызатар — загадчыца аддзела па раздзяржаўленню і прыватызацыі дзяржмаёмасці Ларыса Кузікава. Здарылася гэта за гадзіну да пачатку сесіі гарадскога Савета, на парадку дня якой было пытанне "Аб ухіленні парушэнняў Закона Рэспублікі Беларусь "Аб раздзяржаўленні і прыватызацыі дзяржаўнай уласнасці ў Рэспубліцы Беларусь" і дзе павінна была апошняя выступіць са справаздачай. Аднак на тэрмінова скліканым пасяджэнні выканкама, як тлумачыла загадчыца, ёй пагражаюць напачатку звальненнем па артыкулу, а пасля вымушаюць напісаць усё ж заяву аб вызваленні ад абавязкаў па ўласнаму жаданню. І тут жа на ёй у спешным парадку з'яўляецца віза старшыні гарсавета Мікалая Гардзіевіча: "...Прашу падрыхтаваць праект рашэння 30.09.94 г."

Я паспрабаваў уявіць сабе, як гэта было на справе, і не змог. Не таму, што тут недзе мяжа, мяжа чалавечнаму, не хочацца вымаўляць іншага, моцна зношанага слова — маральнаму. Зрэшты, што словы...

Я задаў пасля пытанне Мікалаю Гардзіевічу. На што ён стрымана адказаў, што Ларыса Кузікава звольнена адпаведна з пададзенай заявай, а пасля дадаў: "...Не перажывайце, усё перапатрэцца". Дэпутаты ж, з якімі давялося гутарыць, казалі адно, што, маўляў, знайшлі "стрэлачніцу". Зрэшты, гэтай думкі прытрымліваюся і я, бо ніякіх грубых парушэнняў у рабоце аддзела прыватызацыі не было дапушчана.

...Словам, сабака брэша, а караван ідзе. Шкада толькі, што пад нож гільяціны трапляюць і самі прыватызатары, а выканаўцы закулісных гульняў робяць нявінны выгляд, нібыта нічога асаблівага не здарылася, так, маўляў, "усё перапатрэцца". Мы ўжо ведаем, чым абярнулася аднойчы бюракратычная манаполія на ісціну ў апошняй інстанцыі для народа. І як страшна яна адлюстравалася на лёсах канкрэтных людзей.

Час уносіць свае карэктывы, мы многае разумеем па-іншаму і бачым, што змены, якія адбываюцца, прыносяць і свой рэальны плён. Толькі б не хацелася паспешлівасці, гвалту, каб сапраўды ў гэты нялёгкі час народ не аказаўся ўбаку, каб тое, за што ён змагаецца і за што перажывае, не павярнулася супраць яго.

Валянцін БАРЫСЕВІЧ.

ЮБІЛЕІ

Мікола ЕРМАЛОВІЧ

У авангардзе адраджэння

Клубу "СПАДЧЫНА"— 10 гадоў

Нацыянальнае адраджэнне Беларусі пачалося не раптоўна. Перад разлівам у шырокую плынь яго жыватворныя крыніцы струменілі ўсюды. Імі былі літаратурныя аб'яднанні, фальклорныя калектывы, культурна-асветныя клубы. Сярод апошніх асабліва важнае месца заняў мінскі клуб "Спадчына", арганізаваны і ўзначалены навукоўцам Анатолем Белым у 1984 годзе.

Ужо адна назва яго сведчыць аб тым, што ён заклікаы даць шматбаковае ўзнаўленне гістарычнай і культурнай спадчыны нашага народа. Клуб адразу вызначыўся шырокім ахопам задач патрыятычнага выхавання ўдзельнікаў. Іх вялікая колькасць у "Спадчыне" была з самага пачатку дзейнасці.

Памятаю, як, выступаючы ў клубе з лекцыяй у 1985 годзе, я быў прыемна ўражаны шматлікасцю аўдыторыі. Пра высокі аўтарытэт клуба асабліва добра гаворыць тое, што ў арбіту яго дзейнасці былі прыцягнуты лепшыя сілы беларускіх навукоўцаў, пісьменнікаў, грамадскіх дзеячаў. Клуб стаў сапраўдным народным універсітэтам патрыятычнага выхавання людзей, асабліва моладзі.

Вядома, афіцыйныя ўлады Мінска (асабліва гаркам КПБ) бачылі ў клубе "Спадчына" важны чыннік нацыянальнага абуджэння, а гэта для іх заўсёды было непрымальным, рабілі ўсё, каб спыніць яго высакародную справу. Яны абвінавачвалі клуб у нацыяналістычнай дзейнасці і на гэтай падставе адбіралі ў яго памяшканне, забаранялі яго.

Аднак клуб перамог неспрыяльныя варункі, змог выжыць, набраў яшчэ большы патэнцыял для далейшай працы.

Клуб не абмяжоўваецца ўзнаўленнем спадчыны, ён гуртуе вакол сябе маладых навукоўцаў, літаратараў, спевакоў, музыкантаў, рабочых, якія твораць сваю спадчыну і ўжо маюць добры вынік. Нядаўна выйшаў альманах, дзе сабраны творы аўтараў клуба.

Няма сумненняў, клуб "Спадчына" набудзе новае дыханне і будзе надалей ісці ў авангардзе нацыянальнага адраджэння Беларусі.

Павел МАРЦІНОВІЧ

Бадай, не кожнаму салодкі
Твой юбілей, твае ўгодкі.
Сюды завітвае з ахвотай
(хто– упэўнена, а хто – ўпотай)
крывіцкай спадчыны аматар.
Хай крывіцца русіфікатар.
Тут не страха з "калгаснай вёскі" –
Луцкевіч. Будны. Каліноўскі.
Сапега. І Астрожскі смелы.
(Ну й старшыня, спадар Ан. Белы...)

Музей быў "Спадчыны"у Сляпянцы.
Дарма! Благія меў ён шанцы:
як мову родную матулі,
музей аж пад зямлю запхнулі.
Ды ладзіць "Спадчына" выставы
невынішчальнай крыўскай славы.
А неўзабаве – і ў Нью-Йорку
нязгасную запаліць зорку.
Хай трунары збіваюць дошкі –
ушыркі ты расці і ўдоўжкі.

АМНІСТЫЯ СЛАБАМУ ПОЛУ

У Іране днямі быў выдадзены ўказ аб амністыі 190 жанчын-зняволеных.

Вызваленне слабага полу прымеркавана да дня нараджэння дачкі прарока Мухамеда Фацімы.

ПРОСЬБА ГРУПЫ "Thunder"

Музыканты англійскай рок-групы "Thunder" звярнуліся да сваіх паклоннікаў з незвычайнай просьбай.

Яны папрасілі прынесці з сабой на іх перадкалядны канцэрт у Лондане лішнюю пару джынсаў. У мінулым годзе групе ўдалося сабраць больш чым 8 тысяч рэчаў. Іх распрадажа прынесла 15 тысяч даляраў, якія пайшлі на дапамогу бяздомным.

"АДПОМСЦІЛІ"

Музыкантам былой групы "Led Zeppelin" Роберту Планту і Джымі Пэйджу не спадабалася, што іх стары хіт "Stairway To Heaven", які стаў ужо класікай, выканаў па тэлебачанні Рол Харыс.

А калі Харыс выступіў з іх песняй у Аўстраліі, дзе Плант і Пэйдж таксама прымалі ўдзел у шоу, музыканты выйшлі на сцэну з яго песняй "Sun Arise".

ТУРНЭ "РОЛІНГ СТОЎНЗ"

Група "Ролінг Стоўнз" пасля 21 года зноў наведае Аўстралію ў сакавіку і красавіку наступнага года пад час свайго сусветнага турнэ.

Музыканты пачалі турнэ 1 жніўня ў Вашынгтоне і выступяць з канцэртамі ў Амерыцы, Азіі і Еўропе.

ПАСЛЯ МАЎЧАННЯ – ПРА КАХАННЕ

Мікеланджэла Антаніёні пачаў здымкі новага фільма "Над аблокамі".

Гэта першая стужка італьянскага рэжысёра пасля паралічу, які напаткаў яго восем гадоў таму. Фільм апавядае пра каханне і, як чакаецца, выйдзе на экраны ў наступным годзе.

КІНАКАМПАНІЯ ЗДЗІВІЛА

Кінакампанія "XX стагоддзе Фокс" зрабіла незвычайную прапанову гледачам, якія збіраюцца пазнаёміцца з новым фільмам "Дзіва на 34-й вуліцы".

Калі ім стужка не спадабаецца, то яны могуць атрымаць назад свае грошы па пошце. Для гэтага ім толькі трэба папярэдне выслаць білетны квіток. Паводле слоў прэзідэнта кампаніі, такім чынам яны хацелі запэўніць гледачоў, што фільм сапраўды варты іх увагі.

БЛЮЗ У ДУХУ 70-Х

Амерыканская рок-група "ZZ Top" збіраецца выпусціць новы альбом з блюзамі.

Паводле слоў музыкантаў, ён запісаны ў тым жа духу, у якім яны працавалі ў 70-я гады.

КААС НЕ ЗДРАДЗІЦЬ МУЗЫЦЫ

Патрысія Каас сыграе галоўную ролю ў фільме пра вядомую нямецкую актрысу Марлен Дзітрых.

Амерыканскі рэжысёр Стэнлі Доўнен плануе пачаць работу над стужкай у наступным годзе, а закончыць здымкі да 1996 года. Тым не менш, паводле слоў французскай спявачкі, самым галоўным у яе жыцці па-ранейшаму застаецца музыка.

МАРСКІЯ СКАРБЫ

У амерыканскім штаце Місісіпі былі выстаўлены на паказ знойдзеныя скарбы іспанскага карабля "Эль Касадор", які патануў у Мексіканскім заліве дзвесце гадоў таму.

На выставе былі прадстаўлены тры тоны сярэбраных манет і мноства іншых знаходак. Паводле слоў даследчыкаў, гэта толькі невялікая частка каштоўнасцей, што знаходзіліся на караблі.

ПЕРАПІСКА

Пісаць на адрас: г.Жлобін, Войкава, 12–4. Старасценка Надзеі.

"*Па гараскопу Вадалей, 44/175/85, без шкодных звычак, здаровы, белая варона, без вялікай цывілізацыі, не лайдак, самавучка-інтэлектуал, да грошай раўнадушны, разведзены, не пераношу хлусні.*

Пазнаёмлюся з прыстойнай, забяспечанай жанчынай.

Пісаць на адрас: 223736, Мінская вобл., Салігорскі р-н, в.Доўгае. Бушуеву Анатолію Уладзіміравічу (рабочы тэлефон 72–5–92)."

"*Пазнаёмлюся з адзінокім мужчынам, які часова не ўжывае алкаголь і жадае стварыць сям'ю.*

Пра сябе: 42/173/88, па гараскопу Блізняты, прыгожая, шчырая, люблю працаваць у гародзе. Удава, маю шасцігадовага сына. Жыллём забяспечана, згодна на пераезд.

Пісаць на адрас: 247307, Гомельская вобл., Акцябрскі р-н, п/а Н.Дуброва, п/п І–ЛЮ № 561833."

"*Мне 47/168/69, беларус. Пазнаёмлюся з цікавай жанчынай для стварэння дружнай сям'і. Не палохайцеся, калі ў вас ёсць фізічныя недахопы або праблемы ў жыцці. Трэба спадзявацца на лепшае.*

Адкажу на сур'ёзныя лісты з фота.

Пісаць на адрас: 225140, Брэсцкая вобл., г.Пружаны, Галоўпаштамт, п/п І–АЛ № 531133."

ДАВАЙЦЕ ПАЗНАЁМІМСЯ

"*Дзяўчына прыемнага выгляду пазнаёміцца з маладым чалавекам 21–23-х гадоў для стварэння сям'і.*

Пра сябе: 19/160, вочы карыя, валасы чорныя. Люблю слухаць сучасную музыку, гатаваць ежу, добрая гаспадыня. Маю аднагадовае дзіця.

Адкажу на ўсе лісты з фотаздымкамі.

Пісаць на адрас: 211130, Віцебская вобл., Сеннянскі р-н, п/а і в.Сінягорская. Кальманах Таццяне Пятроўне."

"*Жадаю знайсці спадарожніцу жыцця па перапісцы. Дзіця — не перашкода.*

Пра сябе: 23/178, нарадзіўся ў год Свінні, валасы чорныя, вочы карыя, працую ў калгасе трактарыстам. Люблю жывёл, асабліва коней. Алкаголем не злоўжываю, куру, жыццярадасны. Ненавіджу хлусню. Жыву разам з мамай, ёсць тры старэйшыя браты. За свае 23 гады ні разу не пакрыўдзіў дзяўчыну.

Адрас у рэдакцыі (абанент 53)."

"*Просіць высокі хлопец пазнаёміцца з прыстойнай дзяўчынай або жанчынай з сур'ёзным поглядам на жыццё, якая змогла б звязаць у далейшым свой лёс з чалавекам, які знаходзіцца ў месцах зняволення.*

Пра сябе: 27/170, алкаголем не злоўжываю, куру, па характару спакойны, люблю дзяцей, хатнюю ўтульнасць.

Пісаць на адрас: 231900, Гродзенская вобл., г.Ваўкавыск, п/с 15/11-213. Хацкевічу Юрыю Аляксандравічу."

"*Пазнаёмлюся з сур'ёзным адзінокім мужчынам без шкодных звычак.*

Пра сябе: 37 гадоў, удава, маю двое дзяцей, дачку і сына 10-ці і 7-мі гадоў. Жыллём забяспечана. Мужчынам падабаюся.

ШУКАЮ СЯБРОЎ

"*Пазнаёмлюся з хлопцамі, старэйшымі за 15 гадоў.*

Пра нас: Ірына, 15 гадоў, сімпатычная, сярэдняга росту, валасы светлыя, вочы блакітныя.

Наталля, 15 гадоў, сімпатычная, невялікага росту, валасы цёмныя, доўгія, вочы карыя.

Пісаць на адрас: 211949, Віцебская вобл., Міёрскі р-н, в.Слабада, вул.Зялёная, 14 і вул.Прыдзвінская, д.5, кв.2. Крупенка Ірыне і Астроўскай Наталлі."

"*Жадаю знайсці сяброўку прыкладна свайго ўзросту.*

Пра сябе: 13/152, па гараскопу Казярог. Люблю слухаць сучасную музыку.

Адкажу на ўсе лісты.

Пісаць на адрас: 222131, Мінская вобл., Барысаўскі р-н, в.Бытча, вул.Маладзёжная, д.8, кв.2. Касцюковічу Яўгену."

"*Света 14/165 і Вольга 14/165 пазнаёмяцца з хлопцамі 15—16 гадоў для перапіскі. Адкажам на ўсе лісты.*

Пісаць на адрас: 231800, г.Слонім, вул.Дабрыяна, д.5, кв.2. Святлане."

ЦЁМНЫ БОК МЕСЯЦА

ЧОРНАЯ ІМША

Для яе заўсёды, ва ўсе часы выбіраліся самыя патаемныя, зацішныя мясціны, як мага далей ад цікаўнага чалавечага вока. Усе чараўніцкія кнігі падкрэсліваюць, што памяшканне, дзе будзе адбывацца абрад, павінна быць зачынена і недаступна для пабочных асоб. Чараўнічую "пляцоўку" ачышчалі заклінаннямі, прыбіралі з яе ўсякія аздобы. Пакідалі толькі квадратны стол з каменнай дошкай ля ўсходняй сцяны, або засцілалі з двух бакоў белымі абрусамі.

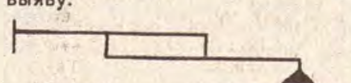
На імправізаваным прастоле ставіліся асноўныя атрыбуты: дзве свянцоныя васковыя свечкі, меч (шпага) і кадзільніца. Цяпер галоўнае: магічныя кругі, якія павінны абараніць чараўніка ад варожасці ім жа выкліканых духаў. Кругі акрэсліваюцца свянцоным вуглём ці крэйдай. Лічыцца, што аніякая д'ябальская сіла не здольна трапіць за лінію акружнасці. З гэтай нагоды не можам сабе адмовіць у асалодзе працытаваць: "...Чуў, як нячыстая сіла мітусілася вакол яго, ледзь не чапляючы яго канцамі крылаў і агідных хвастоў. Не хапала духу разглядзець іх; бачыў толькі, як на ўсю сцяну стаяла нейкая вялізная пачвара ў сваіх пераблытаных валасах, як у лесе; скрозь сетку валасоў глядзелі страшна два вокі, падняўшы крыху ўверх бровы. Над імі трымалася ў паветры нешта ў выглядзе вялікага пузыра з тысячай працягнутых з сярэдзіны абцугоў і скарпіёнавых джалаў. Чорная зямля вісела на іх камякамі. Усе глядзелі на яго, шукалі і не маглі ўбачыць яго, акрэсленага таямнічым кругам".

Так, так, гэта няшчасны "філосаф" Хама Брут з аповесці Гогаля "Вій"! Усё ён рабіў, аказваецца, "па навуцы", але падвялі хлопца залішняя цікаўнасць... і страх. Менавіта пачуццё страху размагнічвае ахоўнае кола заклінанняў і разбурае сілу ахоўных знакаў, робіць удзельнікаў чараўнічых абрадаў безабароннымі перад цёмнымі сіламі зла.

...Акрамя мага — галоўнага ўдзельніка імшы, у крузе могуць знаходзіцца — твар да твару — яшчэ восем чалавек. Усе яны павінны маўчаць. Адзін з іх — з правам трымае чарніліцу і пяро.

Форма круга не заўсёды аднолькавая і мяняецца ў залежнасці ад месца і часу. Усё гэта досыць складана: пры складанні круга прымаецца да ўвагі імя духа, яго "чын", дзень, гадзіна, размяшчэнне планет і процьма іншых падрабязнасцяў. Малююцца знешні і ўнутраны кругі, у іх упісваюцца квадраты, ставяцца чараўнічыя літары. Частка знешняга круга пакідаецца адкрытай з паўночнага боку, яе ахоўвае вартаўнік з мячом. У прамежку паміж знешнім і ўнутраным кругам на ўсходзе пішуць "Адонай", на захадзе — "Агла". Па-за кругам, на заходнім напрамку, у зямлю ўтыркаецца шпага, а на ўсходнім акрэсліваецца трохвугольнік са словам "Іеве", дзе павінны матэрыялізавацца выкліканыя духі...

Зрэшты, усё гэта занадта няпэўна і не можа гарантаваць канкрэтны вынік. Таму на заканчэнне — практычны "рэцэпт": "Зрабіць у час 9-га стану Месяца пярсцёнак з золата. Уставіць тапаз. Гравіраваць на камені наступную выяву:

Абкурыць апельсінавай лупінай. Магічныя ўласцівасці: хто носіць гэты пярсцёнак, калі возьме яго ў рот, робіцца нябачным. Слова пярсцёнка: "Тануша".

Рубрыку склаў і вядзе Вінцук КАВАЛЕНКА.

ЦІКАВА ВЕДАЦЬ

Кубачак кавы, калі ласка!

Што можа быць лепей за гэта? Цёмны духмяны напой з цукрам і без, пірожнымі і смятанкай, ромам, соллю, яйкам. Вы так яшчэ не каштавалі? І новыя сілы ўвальюцца ў цела, і добры настрой з'явіцца, і сябры забягуць на "агеньчык". Дорага? Але ж калі-нікалі можна сабе і дазволіць.

А ці ведаеце вы, напрыклад, што больш за ўсіх імпартуе кавы Швецыя? Сярэднестатыстычны швед ужывае яе ў год больш чым дзесяць кілаграмаў. Потым па колькасці ўжывання ідуць Францыя, Аўстралія, Германія.

У Германіі наогул стагоддзямі ўлады змагаліся супраць гэтага напою. Так, у XVII ст. адзін з германскіх герцагаў проста забараніў ужываць каву. Ён сам хадзіў па дамах і шукаў схаваныя зярняты, разбіваючы з ахвотай кафейныя млынкі. А Фрыдрых І для таго, каб аматарам кавы жылося не так лёгка і смачна, як хацелася б, увёў нават спецыяльную пасаду. "Нюхачы" хадзілі па гарадах і нюхалі паветра. Адкуль чуўся пах кавы — туды ён і ішоў. [illegible] у іншых дзяржавах былі спецслужбы — "вочы і вушы караля", як бачым, быў і свой "нос". У XX ст. немцаў пераконвалі, што самая лепшая кава — з жалудоў.

У Польшчы ж барацьбу з "кафай", як напоем ерэтыкоў, вёў у XVII стагоддзі мясцовы дыпламат і паэт Ян Анджэй Марштын. У 1643 годзе ён пабываў на Мальце, дзе напісаў верш "Да Станіслава Марштына". Верш адназначна абзываў каву мярзотным напоем, проста атрутай, якую нельга нават параўнаць з хрысціянскім віном.

У XVII стагоддзі польскі кароль Ян III Сабескі [illegible] са сваімі гусарамі на дапамогу Вене змагацца з туркамі. [illegible] Кара Мустафа кінуў сваё шатры [illegible] зярняты [illegible].

[illegible] Францішак Кульчыцкі. [illegible] "суп", [illegible] Кульчыцкі дадаў у яго цукровы сіроп, пачалася сапраўдная каваманія.

Але задоўга да Польшчы кава стала вядомая на Брытанскіх астравах. У пачатку XVII стагоддзя англійскія купцы завялі звычай сустракацца ў кавярнях. Тут за кубачкам цёмнага напою абмяркоўваліся розныя купецкія справы і нават палітычныя. Карлу II, вядома ж, гэта не спадабалася. І ў 1675 годзе ён спрабаваў нават забараніць гэтыя кавярні. Але не ўдалося. І ў пачатку XIX стагоддзя толькі ў Лондане было ўжо дзве тысячы кавярняў (на дзвесце больш, чым у Парыжы).

Французскія кавярні былі ў той час, па сутнасці, дыскусійнымі

клубамі. За кавай, гарачым шакаладам і лікёрам выступалі і гаварылі палітычныя прамоўцы. Упершыню тут пачалі з'яўляцца жанчыны, што спачатку выклікала толькі абурэнне.

У англійскай кавярні да кавы падаваліся моцны джын і сэндвічы. Менавіта тут за кубкам кавы [illegible] ідэі стварэння банкаў, бірж і страхавых кампаній. Праўда, з часам каву ў Англіі замяніла гарбата, а [illegible] дакумент, дзе называлі каву вельмі шкодным прадуктам, не патрэбным ні для ежы, ні для задавальнення"...

Сёння кава — адзін з самых любімых напояў у свеце. Колькі існуе рэцэптаў яе прыгатавання — не пералічыць. Колькі ў яе прыхільнікаў і аматараў, кавамання! Кава ўсё ж перамагла з часам усіх сваіх ворагаў [illegible]. Тыя зараз самі п'юць на сняданак часцей за ўсё менавіта каву.

А калі ў вас ёсць час і жаданне, то паспрабуйце сёння прыгатаваць кубачак кавы па экзатычнаму рэцэпту.

Кава па–турэцку

Добра памолатую каву змяшаць з цукровай пудрай у металічным посудзе, у так званай "турцы". Заліць халоднай вадой і паставіць на агонь. Давесці да кіпення, пакуль на паверхні не з'явіцца густая пена. Пачакаць, пакуль кававая гушча асядзе на дно. Каву разліваць у падагрэтыя кубачкі.

Кава па–варшаўску

Каву зварыць адразу на малацэ з цукрам. На 9 г кавы — 30 г цукру. Падаваць у шклянцы з падшклянкам. Зверху пакласці пенку, якая з'явілася ў працэсе варкі.

Кава па–італьянску

Зварыць каву не на вадзе, а на малацэ. Працадзіць адразу ж у фарфоравы кубак. Цукар падаваць асобна.

Паспрабавалі? Смачна? Толькі не захапляйцеся вельмі гэтай цудоўнай кавай. Ад яе, кажуць, колер твару псуецца...

Ніна ПРАКОПЧЫК.

ХАТНІ ЭКРАН

■ 29, аўторак

Беларускае тэлебачанне

8.00. Навіны.
8.10. Дайджэст.
8.20. Пяць хвілін на жарты.
8.25. Фільм-канцэрт.
9.00. ТБ школе. Расліны і жывёлы поля.
◆9.20. "Паласа Сімарона".
10.35. Тэлеклуб "Гаў-гаў".
10.55. "Бімбат". Сустрэча.
* 11.25. "Дыназаўрыкі".
◆11.55. "Джон Рос".
12.30. "Пасля 2000 года". Д/ф.
13.25. "Такія розныя клоуны". Д/ф.
14.15. "Нов і К"-топ-10.
◆15.15. "Пацалунак".
16.25. ТБ – школе. Чалавек і свет.
16.40. "Бімбат-інфо". Прамая лінія.
17.00. Навіны.
* 17.10. Мультфільмы для дарослых.
17.35. Палескі запаведнік.
18.10. Навіны (Віцебск).
18.25. Кантакт.
18.35. Навіны Бі-бі-сі.
19.10. Эканамікст.
19.20. "Канцлер Леў Сапега". Д/ф.
19.30. "Адраджэнне беларускай капэлы". Частка 2-я.
◆20.05. "Маё каханне, мой смутак".
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.40. Пад купалам Сусвету.
21.50. Дайджэст.
22.00. На сесіі ВС Рэспублікі Беларусь.
Пяць хвілін на жарты.
◆"Добрыя намеры".
"Сталіца". Тэлечасопіс.
"Рок-айленд".

Канал "Астанкіна"

6.50, 7.50, 8.50, 9.50, 14.50, 15.50, 17.50, 20.00, 22.50. Навіны.
* 8.00. "Топа Джыджыа".
8.25. Канцэрт хору "Астанкіна".
9.00. Амерыка з М.Таратутам.
* 9.30. "Казка аб страчаным часе".
14.00. Як працуюць грошы.
14.15. "Кантакт" прапануе.
14.20. Хроніка дзелавога жыцця.
14.30. Справа і права.
14.40. Культура і бізнес.
15.00. Жар-птушка.
15.30. Паміж намі, дзяўчынкамі.
16.00. Джэм.
◆16.20. "Элен і хлопцы".
16.50. Свет сёння.
17.00. Рускі мір.
17.30. Загадка СБ.
17.40. Дакументы і лёсы.
17.45, 20.30. Надвор'е.
18.00. Гадзіна пік.
◆18.30. "Курачка Раба".
19.40. Добрай ночы, малышы!
◆20.40. "Курачка Раба".
21.40. Прэс-клуб.
22.30. "Восень". Фільм-балет.
23.00. Хакей. Чэмпіянат МХЛ. "Крылы Саветаў" – "Дынама". 2-гі і 3-ці перыяды.

Канал "Расія"

6.30. Формула-730.
7.00, 11.00, 13.00, 15.00, 19.00, 22.00. Весткі.
7.20. Патрабуюцца... патрабуюцца....
7.30. Час дзелавых людзей.
8.00. Навіны Эй-бі-сі.
8.25. Гандлёвы дом.
8.40. Тэлегазета.
10.40. Сялянскае пытанне.
11.05, 13.20. "Дзелавая Расія".
13.45. Выратаванне 911.
15.10. Рэпартажы з месцаў.
◆15.20. "Жарабец-хітрун".
15.50. Там-там навіны.
16.05. Свята кожны дзень.
16.15. Крокі Перамогі.
17.00. "Жывём і любім".
17.15. Бар'ер.
17.45. "Грузія мільянераў – тэст на выжыванне".
18.10. L-клуб.
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. К.Занусі. "Датыкненне рукі".
21.45. Экран крымінальных паведамленняў.
22.20. Рака часу.
22.25. Аўтаімгненне.
22.30. Спартыўная карусель.
◆22.35. "Айцец Сергій".
0.25. Зоркі гавораць.

Санкт-Пецярбург

12.00, 14.30, 18.30, 21.30. Інфарм ТБ.
* 12.10. "Казка для Наташы".
12.20, 14.45, 17.50, 19.05. Музычны момант.
12.25. "Нямецкая хваля".
13.00. Хуткая дапамога.
◆13.30. "Глушак".
14.00. Выступленне дзіцячых калектываў.
14.50. Фільм пра Ф.Феліні.
16.25. Чароўная лінія.
16.40. "Твары дабро", "Княгіня міласэрнасці". Д/ф.
* 17.15. "Зіма ў Прастаквашыне".
17.30. "Тры колы, фаліянт і..."
17.55. Па ўсёй Расіі.
18.50. Спорт, спорт, спорт...
19.10. Вялікі фестываль.
19.25. "Рудзін". Спектакль. Частка 2-я.
20.25. Падсякай.
20.40. Свет мастацтва.
21.10. Тэлемагазін.
21.15. Тэлеслужба бяспекі.
21.45. Спартыўныя навіны.
22.00. Ваш стыль.
◆22.05. "Глушак".
22.35. Фільм-канцэрт.

НТБ

* 17.00. Мультфільмы.
17.25. "Старонкі вайны. Ромель: дзіўная смерць "ліса пустыні".
18.00, 21.00. Сёння.
18.35. Хакей з Я.Маёравым.
◆19.05. "Паўднёвы камфорт" (ЗША).
◆21.35. "Авіяпошта". 3-я серыя.
22.40. Часінка.
23.10. Рэтра-ТБ: "Сустрэчы ў канцэртнай студыі "Астанкіна".

8-ы канал

* 18.00. "Кругасветнае падарожжа Вілі Фога".
18.25. "Каны". Д/ф.
18.45. Студыя "Інтэкс".
◆19.05. "Марэна Клара".
19.55. БАНТ:"Рэпартаж".
20.05. Нямецкая хваля.
◆20.40. "Шанцы".
21.30. Студыя "БМ".
◆21.50. "Апошні выбар" (ЗША).

■ 30, серада

Беларускае тэлебачанне

8.00. Навіны.
8.10. Дайджэст.
8.20. Эканамікст.
◆8.30. "Маё каханне, мой смутак".
9.00. ТБ – школе. Чалавек і свет.
9.15. Пяць хвілін на жарты.
◆9.20. "Добрыя намеры".
10.15. Фільм-канцэрт.
11.00. Да Міжнароднага года сям'і.
11.45. "Бімбат-інфо".
* 12.05. "Дыназаўрыкі".
◆12.40. "Джон Рос".
13.15. "Пасля 2000 года". Д/ф.
14.10. "Харошкам" – 20 гадоў.
15.00. Відзьма-нявідзьма.
16.05. "Бімбат". "Стоп-СНІД".
16.25. Саўгас "Заказельскі" Драгічынскага раёна.
17.00. Навіны.
17.10. Дзедка за рэпку.
17.40. Выступленне галоўнага ўрача Рэспубліканскага цэнтра прафілактыкі СНІДу В.Глазоўскага.
17.50. "Крэда".
18.10. Навіны (Гомель).
18.30. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. "Крок". "Пяць зорак".
◆20.00. "Маё каханне, мой смутак".
20.30. Пяць хвілін на жарты.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.40. Пад купалам Сусвету.
21.50. Дайджэст.
22.00. На сесіі ВС Рэспублікі Беларусь.
◆"Добрыя намеры". Кантакт. "Старадаўнія вадэвілі". Спектакль.

Канал "Астанкіна"

6.50, 7.50, 8.50, 9.50, 14.50, 15.50, 20.00, 22.50. Навіны.
* 8.00. "Топа Джыджыа".
8.25. Й.Гайдн. Канцэрт для віяланчэлі з аркестрам.
9.00. Клуб падарожнікаў.
14.00. Вытворчасць: буйны план.
14.15. Грошы і шчасце.
14.25. Хроніка дзелавога жыцця.
14.35. Як у банку.
14.40. Тэлемікс.
15.00. Паглядзі, паслухай...
15.20. Адказы.
16.00. Цін-тонік.
◆16.20. "Элен і хлопцы".
16.50. Свет сёння.
17.00. Тэлерадыёкампанія "Мір".
17.25. Хакей. Чэмпіянат МХЛ. ЦСКА – "Спартак".
20.30. Надвор'е.
20.40. З першых рук.
◆20.55. "Траіх убраць".
22.40. Маналог.
23.00. У гасцях у Мусліма Магамаева.
23.35. Аўта-шоу.
23.50. Прэс-экспрэс.

Канал "Расія"

6.30. Формула-730.
7.00, 11.00, 13.00, 15.00, 19.00, 22.00. Весткі.
7.20. Патрабуюцца... патрабуюцца...
7.30. Час дзелавых людзей.
8.00. Навіны Эй-бі-сі.
8.25. Гандлёвы дом.
8.40. К.Ваншэнкін пра Арсенія Таркоўскага.
9.05. Ранішні канцэрт.
9.30. Здарова жывеш.
◆9.45. "Санта-Барбара".
10.35. Тэлегазета.
10.40. Сялянскае пытанне.
11.05, 13.20. "Дзелавая Расія".
* 13.45. "Чорная страла".
15.10. Рэпартажы з месцаў.
15.20. Студыя "Рост".
15.50. Там-там навіны.
16.05. Свята кожны дзень.
16.15. Новая лінія.
16.55. Кліп-антракт. Т.Аўсіенка.
17.00. Чалавек справы.
17.30. Экспацэнтр.
17.45. Непапулярная тэма.
18.00. Фільм-прэм'ер.
18.15. "Ніхто не забыты".
18.20. Залатая шпора.
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Санта-Барбара".
20.30. Пяць хвілін аб добрым жыцці.
20.35. Лідэр-прагноз.
21.05. Газетныя гісторыі.
22.20. Рака часу.
22.25. Аўтаімгненне.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. Экран крымінальных паведамленняў.
22.45. Плошча мастацтваў.
23.45. Зоркі гавораць.

Санкт-Пецярбург

12.00, 14.30, 18.30, 21.30. Інфарм ТБ.
12.10. Чароўная лінія.
12.25. "Нямецкая хваля".
13.00. Хуткая дапамога.
13.30, 14.45, 17.50, 19.05. Музычны момант.
◆13.35. "Глушак".
14.05. "Пецярбург Андрэя Белага". Д/ф.
* 14.20. "Шчасце Нурлана".
◆14.50. "Коні ў акіяне".
16.20. "Юктэ. Крыніца". Д/ф.
* 16.50. "Паданне пра Кудым-Ашу" і інш.
17.30. Рознакаляровы сабака.
17.55. Гістарычны альманах.
18.50. Спорт, спорт, спорт...
19.10. Вялікі фестываль.
19.25. "Баль". Спектакль.
20.35. Блеф-клуб.
21.10. Тэлемагазін.
21.15. Тэлеслужба бяспекі.
21.45. Спартыўныя навіны.
22.00. Ваш стыль.
◆22.05. "Глушак".
22.35. Хакей. Кубак МХЛ. СКА (Санкт-Пецярбург) – "Крышталь" (Электрасталь). 2-гі і 3-ці перыяды.

НТБ

* 17.00, 21.10. Мультфільмы.
17.25. "Старонкі вайны. Адольф Гітлер: партрэт тырана".
18.00, 21.00. Сёння.
18.35. Аўтарская праграма Ю.Роста.
◆19.20. "Войны наркамафіі. Какаінавы картэль". Фільм 2-ы.
◆21.35. "Авіяпошта". 4-я серыя.
22.40. Часінка.
23.10. Кафэ "Абломаў".

8-ы канал

* 18.00. "Кругасветнае падарожжа Вілі Фога".
18.30. СОЛТЭК: "Навіны".
18.40. "Монтэ-Карла". Д/ф.
◆19.00."Марэна Клара".
19.50. Агенцтва "Пармікс".
20.05. Нямецкая хваля.
◆20.40. "Шанцы".
21.30. Студыя "БМ": "ПраРок".
◆21.50. "Бераг правы, бераг левы".

Каб зэканоміць ваш час:
◆ мастацкія фільмы
* мультфільмы

НАДВОР'Е

Сёння днём па рэспубліцы чакаецца воблачнае з праясненнямі надвор'е. Часам — ападкі, у асноўным снег. Вецер паўночна-заходні, парывісты. Тэмпература паветра — +2—+3°.

У наступныя двое сутак пахаладае. 30-га — на большай частцы, 1-га — месцамі пройдзе снег. Вецер паўночны, парывісты. Тэмпература 30-га ўначы — -5— -10°, удзень — -2— -7°, 1-га ноччу — -11— -16°, днём — -4— -5°. На дарогах — галалёдзіца.

Валянціна СКРЭБЕЦ, інжынер-сіноптык Белгідрамета.

Браты БАРОЎКІ

Ідзі з двара

— Рана ты сёння ўстаў, кум!
— Не спіцца, кумка.
— Тады хадзі сюды, Язэп. Пасядзім, пагаворым.
— Пра каго?
— Пра людзей.
— Ой, кумка, пэўна, былі такія, што раней за нас усталі і нас абгаварылі.
— За што?
— За тое, што мяне пазвала.
— Ды хіба ж мы маладыя?
— Былі імі, Марфачка. Ты ж, спадзяюся, не забыла, хоць было і даўно, як прыбягала да мяне ў гумно?..
— Хоць і не было гэтага, але ідзі хутчэй з двара, пакуль ніхто не ўбачыў!

Нагуляўся

— Можа, у карты згуляем?
— Давай сабе. А ў што?
— У дурня.
— Не, не буду. Хопіць, дома нагуляўся!
— З кім?
— З жонкай.
— Удваіх? Сумна.
— Праўду сказаў, суседзе. Каму спадабаецца, калі жонка прычэпіцца за што і дурнем цябе цэлы дзень заве?

ПРЭМ'ЕРЫ

Беларускі дзяржаўны акадэмічны тэатр імя Якуба Коласа ў Віцебску паказаў прэм'еру спектакля па п'есе А.Макаёнка "Святая прастата". Яго пастаноўку ажыццявіў рэжысёр Аляксандр Смелякоў, сцэнаграфія і касцюмы заслужанага дзеяча культуры Беларусі Аляксандра Салаўёва, музыку напісаў Барыс Насоўскі.

На здымку: сцэна са спектакля. Жан — Міхаіл Краснабаеў, Нэла — Таццяна Анікіна, Стары — заслужаны артыст Беларусі Леанід Трушко.

Фота Аляксандра ХІТРОВА, БЕЛІНФАРМ.

Балетная трупа Беларускага дзяржаўнага тэатра музычнай камедыі, створаная два гады назад, ажыццявіла пастаноўку балета Л.Мінкуса "Дон Кіхот".

Спектакль у дзвюх дзеях па харэаграфіі А.Горскага паставіла ў сваёй сцэнічнай рэдакцыі народная артыстка Расіі, лаўрэат міжнародных конкурсаў Любоў Кунакова.

Паклоннікаў тэатра чакае сустрэча з яркім, гарэзлівым, тэмпераментным спектаклем, дзе пануюць каханне, гумар, рытмы сонечнай Іспаніі. Асаблівы бляск і відовішчнасць надаюць спектаклю маляўнічыя касцюмы і дэкарацыі.

Фота Уладзіміра ВІТЧАНКІ, БЕЛІНФАРМ.

КІНААФІША МІНСКА

БЕЛАРУСКАМУ КІНО – 70 ГАДОЎ

У снежні гэтага года беларускія кінематаграфісты, грамадскасць рэспублікі будуць адзначаць яркае свята — 70–годдзе беларускага кіно. Гледачы, напэўна, прывыклі да таго, што ў кінатэатрах ідуць вядомыя беларускія стужкі. Гэта ў гонар маючага адбыцца юбілею праводзяцца тэматычныя паказы фільмаў, знятых кінамайстрамі Беларусі ў розныя гады. Характэрна, што многія фільмы, перажыўшы дзесяцігоддзі і магутныя ўзрушэнні нашай нядаўняй гісторыі, застаюцца ўсё такімі ж прыцягальнымі для гледача, заўсёды з цікавасцю глядзяцца, і можна быць упэўненым, што дзякуючы сваёй высокамастацкасці будуць глядзецца і ў будучыні. Гэта такія карціны, як "Балтыйцы", "Палескія рабінзоны", "Вянок санетаў", "Воўчая зграя", "Чырвонае лісце", "Людзі на балоце", "Тысяча вокнаў", "Белае возера", "Высакародны разбойнік Уладзімір Дуброўскі", "Дзікае паляванне караля Стаха", "Работа над памылкамі", "Колькі лет, колькі зім" і многія іншыя.

"ДЗІКАЕ ПОЛЕ"

1540 год. Калі пачалі забываць татарскую навалу, у паўднёвых краях Русі, што межавалі са стэпам, завязалася хранічная барацьба рускага стэпавага пагранічча з татарамі і туркамі, якія бадзяжнічалі па стэпах. Гэтыя падзеі і знайшлі адлюстраванне ў новай каляровай мастацкай кінастужцы "Дзікае поле", створанай кінамайстрамі Расіі. Фільм зняты рэжысёрам Мікалаем Гусаравым па свайму сцэнарыю ў жанры гістарычнага баевіка.

Даведаўшыся, што важак турэцкага атрада Эльдар захапіў велізарнае багацце — разанскую казну — і схаваў яго на Дзікім полі, атаман Сідор вырашыў ісці туды, аб'яднацца з казакамі атамана Гугулы і даць туркам бой. І хоць атрад Сідора быў малаваты, затое байцы — усе як на падбор: удалыя, пацешныя, смелыя! Ды яшчэ побач прыгажуня Фаціма, былая каханка Сідора (не да кахання казакам, калі ў паход сабраліся), падахвочвае малайцоў, для якіх вольны стэпавы промысел — што само жыццё.

Галоўныя ролі выконваюць Барыс Рубашкін, Уладзімір Антонік, Матлюба Алімава, Мікалай Гусараў, Алег Корчыкаў.

29 лістапада

"МАСКВА": "Глыбінная зорка" — 13.00, 14.50. "Асноўны інстынкт"*** (2 с.) — 16.40, 18.50, 21.10. "Гэта СНІД" (дак.фільм перад пачаткам сеансаў). Інфармацыйна-музычная праграма — 23.00.

"КАСТРЫЧНІК": "Асноўны інстынкт"***(2 с.) — 14.30, 18.40. "Шалёныя сабакі" (крымінальная драма) — 16.50, 21.00. Музычна-пацяшальная праграма "Макс-шоу" — 21.30.

"АЎРОРА": "Вораг мой" (д) — 14.30. "Паўзком ад гангстэраў" — 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 20.50. "Рэмба-3"** — 12.30, 18.30, 20.30. "Аднойчы ў Адэсе, ці Як выехаць з СССР" — 16.30.

"БЯРЭСЦЕ": "Акселератка" — 11.30(бясплатны сеанс). "Сын Ружовай пантэры" — 12.00, 16.00, 19.30. "Круты палюбоўнік"*** — 14.00, 17.40, 21.10. "Аднойчы ў Адэсе, ці Як выехаць з СССР" — 13.20. "Паліцэйскі сабака" — 15.00, 17.00. "Эмануэль"**** — 19.00, 20.40.

"ВІЛЬНЮС": "Радасці інтымнага жыцця"** — 13.10, 17.35, 20.25. "Бязлітасныя людзі" (прыгодніцкая камедыя) — 11.40, 14.50. "Завяшчанне "блакітнага" дзядзечкі"**** (камедыя) — 16.20, 19.10, 22.00 (н). Інфармацыйна-пацяшальная праграма "Усмешка" — 20.30.

"ДРУЖБА": "Ён сваё атрымае" — 16.40. "Мужчынская работа" — 15.00, 18.10. "Шалёныя ночы Клеапатры"*** — 19.50, 21.20.

"ПАРТЫЗАН": "Цяжкая цэль"*** — 15.00, 18.20, 20.00, 21.40. "Камандо"** — 13.30, 16.40.

"ПЕРАМОГА": "Сын Ружовай пантэры"** — 11.00, 14.30, 18.00. "Гарачыя целы"*** — 12.40, 16.20, 20.00.

"САЛЮТ": "Цяжкая цэль"*** — 13.30, 15.10, 18.20, 20.00, 21.40. "Аднойчы ў Адэсе, ці Як выехаць з СССР" — 12.00, 16.50.

"СУЧАСНІК": "Усепаглынальная страсць" — 14.10, "Страснае лета"**** — 16.00, 17.30, 19.00, 20.30.

"БЕЛАРУСЬ": "Залатавалоска і залатая крэпасць"(д) — 14.20. "Беглы агонь" — 14.00, 19.20. "У ложку з ворагам"*** — 15.40, 21.00. "Клеапатра" — 16.00, 18.40. "Дэтэктыў па ўсіх правілах"** — 17.30.

(д) — дзіцячы сеанс;
** — дзеці да 16 гадоў дапускаюцца ў суправаджэнні бацькоў;
*** — дзеці да 16 гадоў не дапускаюцца;
**** — дарослым з 18 гадоў;
(л) — ільготны сеанс (скідка на 50 працэнтаў ад кошту білета).

Дзяжурны рэдактар Майя ШЭНДРЫК.

Стыльрэдактар Валянціна СКАРЫНКІНА.

Заснавальнікі: ЦК СМБ, калектыў рэдакцыі газеты "Чырвоная змена".
Выдавец: газетна-выдавецкае закрытае акцыянернае таварыства "Маладняк",
220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
Газета ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. Набрана і звярстана ў наборна-выдавецкім бюро "ЧЗ".
Друкарня выдавецтва "Беларускі Дом друку", 220013, г.Мінск, пр. Ф. Скарыны, 79.
Выходзіць у аўторак, чацвер і суботу.

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў. Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара.

Час падпісання ў друк: па графіку – 19.20, падпісана – 19.20.
М. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
Індэкс 63129. Зак. 128.
Тыраж у лістападзе 49 695, па суботах-50 695.

АДРАС РЭДАКЦЫІ:
220013 г.МІНСК, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная – 68-26-27; намеснікі галоўнага рэдактара – 32-12-82, 68-29-45; сакратарыят – 68-29-28; аддзел палітыкі – 68-25-55; аддзел эканомікі і сацыяльных праблем – 68-28-52; аддзел культуры і гістарычнай спадчыны – 68-29-56; аддзел маральна-этычнага выхавання – 68-25-93; аддзел пісьмаў і вывучэння грамадскай думкі – 68-28-32; аддзел студэнцкай і школьнай моладзі – 68-25-93; аддзел інфармацыі, аглядальнікі – 68-29-26; аддзел ілюстрацыі – 68-27-74, 68-25-41; ул. кар. па Віцебскай вобл. – (02132) 2-36-37.
РЭКЛАМНАЯ СЛУЖБА – тэл. 68-29-45. Факс: 32-21-03.

Галоўны рэдактар Уладзімір БЕЛЬСКІ